

JAARVERSLAG 2023

JONGE

stay

with the

trouble

HARTEN

INHOUD

Stay with the trouble	3
Programma	4
Residentie en coproducties	4
Makers en hun perspectieven en werkwijzes	6
Doorontwikkeling programmaliijnen	7
FIELD	7
ROUTE	8
STAGE	9
Educatie	10
Jonge Harten toont	11
Partners	12
Marketing en Publiek	13
Organisatie en Team	26
Financiën	28
De codes	30
Code Diversiteit en Inclusie	30
Fair Practice Code	31
Governance code cultuur	32
Conclusie en blik op toekomst	34
Pers	36

STAY WITH THE TROUBLE

Jonge Harten 2023 deed een oproep: Stay with the trouble. Blijf erbij, juist als het moeilijk wordt. Los het niet te snel op, maar blijf er wel bij.

- *Een uitnodiging aan jou om even stil te staan op momenten dat het moeilijk of uitdagend is. Om te stoppen met meteen in oplossingen te denken, maar juist te onderzoeken wat je ervaart. Zo zul je zien dat er vanzelf beweging komt en zie je mogelijkheden die je eerst nog niet bedacht had. - publiciteitstekst Jonge Harten.*

Dit jaar was het eerste jaar waarin de Kunstwerf onze centrale plek en ons Festivalhart was. Wat was het een vooruitgang om op deze plek zowel te kunnen programmeren, ons kantoor te hebben als een Festivalhart volledig te kunnen programmeren.

De afgelopen editie maakten we een start met een intensieve samenwerking met jeugdzorginstelling Elker via het project *Wearable Stories*. Naast de uitbreiding van partnerschappen staat nog steeds de zorg voor onze eigen sector centraal; voor zowel jonge professionals, jonge makers als potentieel publiek.

Op de werkvloer zijn we meer gaan werken vanuit vertrouwen en autonomie. Binnen ons programma hebben we een mix van ervaren en nieuwe jonge stemmen samengesteld.

Mentale gezondheid is inmiddels een vaste waarde van ons festival en deze editie was hiervoor extra aandacht voor 'gespreksvoering' door de pilotversie van DE ARENA.

Onze MAAK community heeft de aandacht gekregen die het verdient en daarmee een belangrijke stem zowel intern als extern via hun eigen gemaakte content.

De programmaliijnen hebben inmiddels een heldere identiteit en gaven het publiek houvast om zich zowel thuis te hebben gevoeld als te worden verrast.

Mame-Aida tijdens De Jonge Harten opening - Alwin van Wijngaarden

PROGRAMMA

Negen dagen hebben we de stem(men) van de nieuwe generatie laten horen, met als mindset: Stay with the trouble. Met titels als *Through the Grapevine*, *Dan maar alleen*, *STRAF*, *De Grote Kutshow*, & *Gaslight*, *Gatekeep*, *Girlboss*, maakten we een uitdagend en toegankelijk programma. Dit jaar hebben we in het Festivalhart geëxperimenteerd met programmering, elke dag om 22.00 uur een AFTER. Samen met partner Noordstaat gaven we een podium aan lokaal jong talent.

Zowel in de kernprogrammering als in de overige programmering is het aantal activiteiten (min de voorjaarseditie) constant gebleven sinds vorig jaar. Dit moet voor volgend jaar herzien worden vanwege stijgende kosten en druk op de kleine organisatie.

De opening was even schakelen, door een annulering van een van de voorstellingen vanwege ziekte in de cast. Door de flexibiliteit van team en gezelschap konden we toch een voorstelling tonen. Bij beide openingsvoorstellingen opende een jongere de avond: Keith en Mame-Aida. Beiden toonden ze een authentiek verhaal over 'stay with the trouble'. De aansluitende optredens in het nieuw in gebruik genomen Festivalhart in zaal 2 van NITE, gaven een inkijk in wat er nog zou gaan komen de acht dagen erna. De zaal was divers: jong/oud, (non)professional en partners. Maar de avond voelde vooral: samen.

Ons programmteam is deze editie uitgebreid met een trainee programmamaker: Tim van der Molen (artistiek leider Het Verbond, een

Gronings festival voor crossover amateur/professionals, welke wij graag en blijvend ondersteunen). Deze editie hadden we geen centrale gasten, maar wel twee gezelschappen en hun projecten en werkwijze die centraal stonden en ook meerdere dagen te bezoeken waren: *Wearable Stories* van collectief Raven, en *STRAF* van BonteHond.

RESIDENTIE EN COPRODUCTIES

Elk jaar zoeken we naar samenwerkingen die inhoudelijk of productioneel uitdagend zijn, en waarmee we als festival daadwerkelijk kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van theatermakers. Sommige samenwerkingen zijn het jaar erop terug te zien in een andere vorm.

Collectief Raven / Wearable Stories

Theatermakers Gerbrand Bos, Elike Roovers en Wandana Biekram zijn in 2023 gestart met het nieuwe collectief Raven. Vanuit hun rijke artistieke carrière (bij onder andere De Gasten en Frascati) onderzoeken zij een nieuw artistiek terrein. Raven gaat actief op zoek naar verhalen die niet of nauwelijks vertegenwoordigd worden in het kunstenveld en de maatschappij. Daarmee tonen zij de perspectieven die buiten ons blikveld vallen. Raven werkt met groepen waar veel over gesproken wordt, maar die zelf weinig ruimte krijgen om zich uit te spreken. In 2023 werkten ze tijdens Jonge Harten aan de eerste versie van *Wearable Stories*. Speciaal voor het festival onderzochten de makers van Raven zowel letterlijk als figuurlijk 'dragen en gedragen worden'. In hun pop-up atelier bij de Social Hub kon je op interactieve wijze kennis maken met deze onderbelichte verhalen.

Raven heeft contact gezocht met jongeren van o.a. zorginstelling Cordaan te Amsterdam en Elker Jeugdzorg te Groningen. De jongeren ontwierpen op basis van hun verhaal samen met de makers van Raven een eigen limited edition jack. Modelabel Bonne Suits leverde de basis voor deze jassen. In het ontwerp van de jassen namen de jongeren je mee in hun belevingswereld en de struggles waar zij mee te maken hebben. Wat is daarvan zichtbaar aan de buitenkant en wat doet dat aan de binnenkant?

Het krijgen van applaus is voor deze jongeren niet vanzelfsprekend. Voor de meeste jongeren waar Raven mee werkt is het überhaupt niet mogelijk om op het podium te staan. Toch hebben ook zij behoefte aan een reactie/waardering van hun publiek. Daarom onderzocht Raven tijdens het festival op welke manieren je reacties terug kunt geven aan de verteller. Hiervoor nodigden we publiek uit een van de jassen een dag te dragen. Heel specifiek hebben we (ook) ingezet op mensen met een publieke functie: Onder andere Myron Hamming (stadsdichter van Groningen), Martin Sltalsing (Politiechef Noord Nederland), Koen Schuiling (burgemeester van Groningen) droegen een van de jassen tijdens hun normale werkdag.

- *“De makers waren flexibel, gingen mee in de behoefte van het kind en wisten hierdoor de juiste snaar te raken. Dit is alles behalve een 09:00-17:00 mentaliteit en daardoor precies wat deze jongeren nodig hebben. Het project ‘Wearable Stories’ biedt jongeren de kans om zich te laten horen. Jeugdzorgkinderen hebben vaak een negatieve reputatie. Het beeld dat bestaat over deze kinderen is eenzijdig.*

- *Ik vind het prachtig dat kinderen zo kunnen laten zien wat er allemaal vooraf is gegaan aan het gedrag dat zij nu vertonen. Niemand wordt zomaar zo. Ik hoop dat dit project leidt tot meer begrip voor de kwetsbaarsten in de samenleving en dat dit project grootschalig gedrag wordt”.*
— Chiara Monnikhof (Elker Jeugdzorg)

BonteHond / STRAF

BonteHond is het professionele jeugdtheatergezelschap van Flevoland. Voor Oerol 2022 maakten ze de locatie voorstelling *STRAF*. Deze bleek zeer geschikt voor jongeren en in 2023 is er dan ook een zalenversie geproduceerd. Hierdoor kreeg de voorstelling nog het publiek dat ‘het verdiende’. In Groningen stond de voorstelling drie dagen in het Grand Theatre. Het jonge publiek startte op het Martinikerkhof, waar ze een oranje hesje en een afvalprikker kregen. Alsof ze een taakstraf aan het uitvoeren waren, liepen ze zo in een stoet naar het theater. De voorstelling sloot naadloos aan bij onze mindset ‘Stay with the trouble’, want wat is de volgende stap als iemand iets gedaan heeft wat niet mag? Als je eenmaal die grens bent overgegaan, kun je dan nog terug? Kun je de consequenties van een misstap overzien? En wie bepaalt hoe erg het is wat je doet? Is dat een rechter, je juf, of je moeder of vader, je vrienden of jijzelf? Wat is het verschil tussen een taakstraf en achter de tralies?

STRAF is een voorstelling over jongeren met een taakstraf. Meewerken aan de voorstelling is de taakstraf voor deze jongeren, want BonteHond is sinds 2021 officieel een taakstraflocatie. Het script, decor en rolverdeling is samen met de jongeren bepaald. Zij vertellen hun eigen verhaal op hun eigen manier.

De voorstelling wordt gespeeld door professionele acteurs van BonteHond.

De samenwerking tussen BonteHond en Jonge Harten hebben we verdiept door het project *Strafzaken*, waarbij de makers van Club NEL op basis van verhalen van jongeren uit Groningen (studenten Alfa-college) een eigen performance hebben gemaakt als voorprogramma voor de voorstelling. Gespeeld in de bovenzaal van het Grand Theatre.

Hku INteractive Design en de Nieuwe kerk

Vier studenten IDP van Hogeschool van Utrecht hebben dit jaar hun afstudeerwerk gemaakt voor ons festival in de Nieuwe kerk. Ze maakten het ontwerp en voerden het uit. De mogelijkheid zo'n interactief design te maken en spelen tijdens het festival was uitdagend en vraagt artistiek nog wel afstemming hoe dit in te passen in ons programma. Voor de Nieuwe kerk een waardevolle ervaring de Kerk als decor te zien en ook dit jaar heeft een van de makers samen de dienst vormgegeven op zondagochtend.

MAKERS EN HUN PERSPECTIEVEN EN WERKWIJZEN

Voor alle andere makers geldt dat we hebben geïnvesteerd in een duurzame samenwerking, welke voor het festival en ons publiek echt van betekenis is.

Een van de gezelschappen die met twee voorstellingen en als maker in de ROUTE aanwezig was, was **Girls in Woods**. Girls in Woods werkt als gezelschap intensief samen met jongeren en verwerken hun visie en verhalen in nieuwe voorstellingen,

podcasts en fotoseries. Daarbij zetten zij vrouwelijk perspectief centraal. Girls in Woods vertelt verhalen van nu met eigenzinnige personages waarin een jonge generatie zich kan herkennen.

Ze speelden *No Mans Land* in het Prinsentheater zowel overdag als 's avonds, en heel succesvol waren hun voorstellingen van *Look at them not me* in zowel Veendam als in Ter Apel.

De Dansers speelden hun voorstelling *Hush* voor een uitverkocht Grand Theatre op zondagavond, gaven in het Festivalhart gezamenlijk met het lokale gezelschap voor nieuwkomers Bab Ad-Daar een Dabke avond (Syrische volksdans, als research voor een nieuw idee). En speelden op maandagochtend een schoolvoorstelling voor het gehele eerste leerjaar van Internationale SchakelKlas Groningen.

Een feest was het bij de debuutvoorstelling van **Cheyenne Toney** *Dan maar alleen*. Waar veelal mbo leerlingen van Alfa-college de zaal uitkwamen met: "Zij vertelde mijn verhaal". Bij de voorstelling om 14.00 uur hebben we een experiment gedaan met een AFTER (een act en DJ van Noordstaat), waarbij de studenten na de voorstelling een afterparty in het Festivalhart hadden. Een aanwinst voor onze programmering en festivalbeleving onder schooltijd.

The Dating Project van **Dan Mussett** trok veel bekijks in het Forum. **Charles Pas** zijn voorstelling *Person longing for Human* ging in première aansluitend aan zijn residentie in Grand Theatre en zowel *De Grote Kutshow*, *Lets talk about sex* als *De Puberfluisteraar*, waren voorstellingen die door ouders met pubers bezocht werden.

DOORONTWIKKELING PROGRAMMALIJNEN

De programmalijnen FIELD, ROUTE en STAGE staan en zijn helder voor zowel team, makers als publiek. Dit was duidelijk te merken dit jaar, dat het herkenbaar wordt. We hebben er dit jaar twee aan toegevoegd: ARENA & AFTER.

FIELD

FIELD is goed te omschrijven als een 'field trip' voor kunstvakstudenten, net afgestudeerde en startende (autodidact) makers. We programmeerden deze dagen een gezamenlijk gesprek, voorstellingen van jong talent en masterclasses. De FIELD dagen zijn daarmee dagen waarin starters en masters naast elkaar staan. Elkaar zien en horen, leren dat je niet alleen bent, en leren van elkaar stond tijdens de ontmoeting op de FIELD dagen centraal.

Deze groep 'FIELD-ers' is een goede match gebleken met 'jong werk'. Een voorbeeld hiervan was de afstudeervoorstelling van Teuntje Post en Raf Stekelenburg *Gaslight*, *Gatekeep*, *Girlboss* met een afsluitend nagesprek onder leiding van Friederike Schubert (Hoofd dramaturgie NITE) met als vraag: "How to change the narrative?".

Ook dit jaar hadden we een Double Bill van twee voorstellingen: *Hoogtij(d)* - Esther van der Wel en de voorstelling *De Grote Krimp World Tour* die is ontstaan vanuit een uitwisseling en talentontwikkelingstraject van Explore the North. De ontroerende monoloog van Suni Lamin Barrow *A Fist of Tongues* maakte het FIELD programma compleet.

Ook dit jaar waren er verschillende masterclasses van

- De makers van *STRAF* (Artistiek leider BonteHond Judith Faas).
- Cissy Joan, Spoken Word als aansluiting op voorstelling van Cheyenne en de mogelijkheid om in de avond te performen op Open Mic Avond.
- Hendrik Aerts van Moon Productions als selectie en research voor spelers voor nieuwe voorstelling.
- Gregory caers, Hanna Timmers en Karlijn Benthem over 'theatermaken met non professionals'.

De ruimte voor ontmoeting, uitwisseling en ontwikkeling blijft een grote behoefte bij jonge makers, om hun netwerk te starten, na te zijn afgestudeerd. De mogelijkheid andere makers te ontmoeten, en ook informeel met professionals te kunnen spreken over de ontwikkeling van nieuw werk en carrières, blijkt essentieel. Vragen stellen, je verhaal kwijt kunnen en gehoord worden in een professionele omgeving bleken ook hier weer een grote noodzaak aan te raken. Op de dinsdag hebben we 8 profs uit het werkveld uitgenodigd om met jonge makers in gesprek te gaan, 1-op-1 of in klein comité. We hebben gepoogd het aanbod zo divers mogelijk te maken, met programmeurs, (creatief) producenten, zakelijk leiders, kenners over subsidiezaken, docenten en artistiek leiders. De vorm en onderwerpen van de gesprekken stond vrij, en we hebben gepoogd het te faciliteren, maar niet te leiden. Dit is gelukt.

Ook dit jaar werkten we samen met verschillende kunstvakopleidingen: Artez, AHK, NHL Stenden, mbo Theaterschool Rotterdam, KTM Noorderpoort, en kwamen er individuele studenten en alumni/autodidacten uit de stad en de rest van het land. De veilige omgeving om werk te tonen en een horizontale ontmoeting van een afstudeerlichting vorm te geven is goed bevallen en wordt ook door de kunstvakopleidingen als 'nodig' bestempeld. Het ontmoeten van afstudeerders en starters op ons festival is een post corona-gerelateerde noodzaak die we hebben vormgegeven in dit programma. Hiernaast is er nog steeds veel ruimte voor al bewezen talent. In het algemeen zetten we dan ook in opdat makers het festival zowel als participant als ook als performer kunnen 'gebruiken'.

ROUTE

De ROUTE is een talentontwikkelings-traject waarbij we specifiek inzetten op aanbod voor brugklassers. Naast dat het als (publieks) doelgroep brugklassers bereikt, was het stage plek voor drie mbo theater opleidingen voor in totaal 52 studenten. Dit zijn studenten van mbo Theaterschool Rotterdam, D'Drive Leeuwarden en KTM Noorderpoort Groningen. Voor alle drie de groepen hebben wij een theatermaker uitgenodigd om werk te maken: Jonas Baecke, Marjet Moorman en Nina Sontagh (Girls in Woods) en Renske Oosterhout (maker Station Noord). Betreft publiek werken we voor derde jaar op rij samen met Het Werkman College in Groningen. Deze brugklassers zijn ons jonge publiek van de toekomst, waar we heel graag op deze manier in investeren.

. Het werk heeft de volgende restricties:

- Het duurt 15 minuten.
- Het speelt (doorlopend) in een van de zalen van de Kunstwerf.
- Doelgroep: brugklassers (in groepjes van 15 per keer).

Alle drie de groepen hadden een afgestemd traject (wanneer beginnen met repeteren op school en maken van eigen materiaal) en hadden allen hun eindmontage tijdens het festival in Groningen. Daardoor was er ook een hele fijne uitwisseling tussen de studenten en de rest van het festival.

Er is schaarste in het aanbod van kunst en theater voor de doelgroep van 11 t/m 13 jaar. Zij die altijd net tussen wal en schip vallen. Zij die zo hard bezig zijn met 'ouder' worden, maar het nog niet zijn. Zij zijn de groep in transitie, en het klopte dat De ROUTE aansluit bij dat onderweg zijn. Voor de bezoekende brugklassers is het namelijk een route waarbij ze kennismaken met verschillende vormen van theater, de kunstwerf kunnen leren kennen en letterlijk hun eigen route maken. Voor het publiek is er door educatiemakers Wendy Viel en Floor Broer een pakket gemaakt om alles tot een geheel te maken en de connectie te maken: "wat heeft dit met mij te maken?".

Voor het eerst speelden we de try out van DE ROUTE op woensdagavond als openbare voorstelling, die snel uitverkocht raakte. Er bleek een grote interesse te zijn in dit werk, ook vanuit het professionele veld.

Deze editie heeft (weer) veel nieuwe inzichten opgeleverd: de plaatsing van al het werk op de Kunstwerf leverde (in vergelijking met de eerdere editie dwars door de stad) focus op voor het werk.

De kennismaking van de brugklassers met de kunstwerf als plek om naar terug te keren is sterk.

STAGE

STAGE is onze programmaliijn waar jongeren zelf op een podium te zien zijn. In samenwerking met SPOT gaven we een dag in de schouwburg vorm waarin in één dag een voorstelling is geproduceerd. Alle zalen van de kunstwerf en Grand Theatre waren beschikbaar om te repeteren, we hebben een artistiek team met fantastische makers samengesteld en we hebben het gedaan: in één dag een waanzinnige voorstelling gemaakt waarin jonge mensen ons toonden wat voor hen 'Stay with the trouble' is. Het makersteam bestond uit: Gerbrand Bos & ELike Rovers (*Wearable Stories*), Shara Maaskant en Kim Oosterhof, Zola Bikouta Nkaoulou (Noordstaat), Gaja Caruso (Station Noord), Joop Oonk (Misiconi), Adanma Okoro (De Gasten).

Voor publiek was het een rijke dag; de voorstelling *Drie zussen* van Meeuw was te bezoeken, tezamen met de presentatie van Oog voor Detail (productie van groep jongeren met autisme van Bij Vrijdag). Vervolgens ontmoette iedereen elkaar in de Stadsschouwburg voor de eindvoorstelling en afsluitend feest op het podium, waar DJ Kwambo ons festival afsloot.

Een hele waardevolle, intensieve dag waarin jongeren met eenzelfde interesse: theater, uit elkaar ontmoetten. Dit jaar waren er jongeren via Theatergroep De Gasten, LARF (België), Meeuw, Ogterop, KTM, Bij VRIJDAG, De Noorderlingen, BROEI, Jeugd Dansopleiding Leeuwarden, ISK en andere scholen met wie we samenwerken.

De Arena XL - Alwin van Wijngaarden

Open Mic - Knelis

EDUCATIE

Onze doelgroep en ons nieuwe publiek (voor de gehele sector) vinden we onder andere binnen de muren van het onderwijs. Daar komen we namelijk iedereen tegen. Daar zijn jongeren niet afhankelijk van hun ouders of opvoeders om hen mee te nemen naar andere werelden. Daarom is het zo essentieel voor publieksopbouw dat iedere jongere in zijn schoolcarrière in aanraking komt met de (werking van de) podiumkunsten. Tevens dragen we bij aan het onderwijsklimaat van jongeren door aanwezig te zijn in hun curriculum. Hiervoor is nauw contact met de scholen en inhoudelijke aansluiting essentieel.

Ons bewustzijn over kansenongelijkheid is groot en mede daarom is de samenwerking met de scholen in de stad, maar ook vooral in de provincie van essentieel belang. Educatie is dan ook een van de belangrijke peilers van ons festival. Het contact met leerkrachten en koepelorganisaties is essentieel om te bouwen aan duurzame structuur, leerlijnen en aanpak. Educatie behelst bij ons ook buitenschoolse trajecten en contextprogrammering.

Betreft de partnerscholen leren we elkaar steeds beter kennen. Het programma voor ISK was weer uitgebreid en op maat, Het H.N. Werkman Stadslyceum is onze co-creator in DE ROUTE, voor het Winkler Prins in Veendam hebben we heel specifiek aanbod gezocht en het Hogeland College kwam dit jaar naar de voorstelling in de stadsschouwburg.

Met het Alfa-college hebben we een nieuwe start gemaakt, waarbij docenten meer regie kregen over welk voorstellingsbezoek en

waarom deze gedaan worden. Daarnaast heeft er een groep studenten een afgeleide versie van *STRAF* gemaakt: *Strafzaken*, onder regie van de makers van Club NEL.

Het 'vouchersysteem' voor bovenbouwleerlingen is verder uitgewerkt en vindt steeds beter zijn weg in de scholen en in ons festival. Met een voucher konden de bovenbouwleerlingen zelf een voorstelling kiezen uit een selectie van het Jonge Harten programma. Deze vouchers hebben we bedacht om de stap tussen het scholenbezoek naar het theater en het eigen bezoek naar het theater te verkleinen. Hierdoor zijn 116 leerlingen zelfstandig naar het festival gekomen om een zelfgekozen voorstelling te bezoeken.

Bij alle groepsbezoeken werd een workshop op school aangeboden, voor zover mogelijk altijd aangepast op de inhoud van de voorstelling en gegeven door het docententeam van Jonge Harten.

Culturele Safari

Ook op andere manieren hebben we aangesloten bij structuren die er al waren. Zo was Jonge Harten dit jaar onderdeel van de Culturele Safari van K&C. Tijdens deze safari maken leerlingen kennis met verschillende culturele instellingen in de stad. Een voorbeeld van educatieve marketing, in die zin dat dit voor Jonge Harten een laagdrempelige manier is om een grote groep jongeren een introductie in het festival te geven middels een workshop over het thema van het festival.

STRAFZAKEKEN - Kim Nieborg

DE ROUTE - Sebastiaan Rodenhuis

JONGE HARTEN TOONT EN ICC-ERS

Ons streven was om voor de zomer met contactpersonen van de scholen te hebben afgestemd of er een bezoek ging plaatsvinden in het najaar, zodat we na de zomer snel over konden gaan naar inhoudelijke afstemming. Dat is dit jaar goed gelukt. Dat maakt dat de dialoog met scholen tijdens onze 'Jonge Harten Toont' dag over inhoud kon gaan. Jonge Harten Toont is onze communitydag voor docenten en schoolleiders. We delen ons programma, het educatieaanbod, wisselen wensen en verwachtingen uit en eten met elkaar.

Een groep ICC (interne Cultuur coördinatoren) bezocht ons festival georganiseerd via K&C en ging in gesprek met directeur over mogelijkheden en kansen in de toekomst.

PARTNERS

In het algemeen wil Jonge Harten een stevig fundament bouwen als het gaat om ketenwerking in de stad, provincie en land. Dit betreft zowel op het vlak van 'nieuw publiek' als op het vlak van talentontwikkeling. We zijn een kleine schakel in de keten en willen daarom waar het kan aansluiting en samenwerking zoeken om het totaalaanbod inzichtelijk te maken. Tijdens het festival kunnen we dat doen door onze partners een podium te bieden, zodat ons publiek hen ook door het jaar heen vindt. Het festival heeft voor het jonge publiek daarmee onder andere de functie om hetgeen al bestaat te highlighten. Voorbeelden van deze partners zijn: Grand Theatre, SPOT Groningen, Station Noord, Via Zuid, K&C Groningen/Drenthe, Bij VRIJDAG, OOST, Open Yoga, De Nieuwe Kerk, de Kunstwerf, Kunstpunt en de Enne Jans Heerd. NITE (Noord Nederlands Toneel & Club Guy and Roni) is een van onze hoofdparters waardoor we de Machinefabriek - net als het Grand Theatre - als officiële festivallocatie konden gebruiken. De Machinefabriek is zeker voor schoolvoorstellingen heel geschikt gebleken en sluit aan bij de missie om de Kunstwerf toegankelijk en vindbaar te maken voor jong publiek. Samen met Noordstaat hebben we de festivalhart-programmering samengesteld en deels gefinancierd uit de 'talent van hier' regeling.

Andere belangrijke partners zijn de scholen. We zijn blij met alle bezoekers die via scholen naar ons festival komen, maar we zetten ook gericht in op een aantal intensieve samenwerkingen. Dit omdat we denken dat deze specifieke doelgroepen goed aansluiten bij ons festivalprofiel.

Terugkerende voorbeelden hiervan zijn de ISK en het Alfa-college. Met de ISK zijn we een intensieve samenwerking gestart.

Jongeren die op deze school Nederlands leren en een start maken in een voor hen nieuwe omgeving, zijn bij ons extra welkom. Zij brengen verhalen met zich mee die voor ons een verrijking zijn. Omdat we ons beseffen dat zij soms meer begeleiding nodig hebben (in de weg vinden en financiële middelen) doen wij een extra investering in de samenwerking met deze school. Dit sluit aan bij onze intrinsieke noodzaak om toegankelijk te zijn en bij te willen dragen aan een meer inclusieve wereld. Met het Alfa-college hebben we een samenwerking waarbij een groot aantal studenten naar ons festival komt en werken wij actief op deze school met workshops in het voortraject van Jonge Harten en door het jaar heen (Broodje gezond).

In algemene zin is de samenwerking en het mogen leren van elkaar binnen de culturele instellingen van Groningen bijzonder te noemen. Als lerende organisatie hebben we veel aan de expertise die wordt gedeeld vanuit diverse partners en zijn we heel blij onderdeel te zijn van de lobbyclub. In deze lobbyclub houden we elkaar scherp ten aanzien van lokale en landelijke politiek. Jonge Harten Festival is aangesloten bij de De Verenigde Podiumkunstenfestivals, bij Station Noord en met de intrek in Villa B ook onderdeel van de Kunstwerf.

MARKETING EN PUBLIEK

Daar we al een aantal jaar marketing opzetten vanuit het uitgangspunt: “Get your story straight”, hebben we hier dit jaar eveneens vervolg aan gegeven. Met deze reden blijven we in onze marketing inzetten van Jonge op interactie, gelijkwaardigheid en community building. Dit hebben we onder andere gedaan door samen met jongeren een MAAK Community te maken, jongeren in te zetten voor onze online campagne en door (online) in gesprek te gaan met jongeren.

Stay with the Trouble

De mindset van 2023 was: Stay with the trouble. Een uitnodiging aan het (jonge) publiek om even stil te staan op momenten dat het moeilijk of uitdagend is. Om te stoppen met meteen in oplossingen te denken, maar juist te onderzoeken wat zij ervaren. Zo zal men zien dat er vanzelf beweging komt en er mogelijkheden gezien worden die eerst nog niet bedacht waren.

De bredere context die wij aan deze mindset hebben gegeven was: Trouble, het is er in alle soorten en maten. Interne trouble omdat je niet lekker in je vel zit, je ziek bent, iets niet lukt, of je bijvoorbeeld een foute keuze hebt gemaakt. Trouble in je omgeving, op je school, werk, vrienden-groep of je gezin. Maar troubles zijn er ook zeker op grotere schaal, neem bijvoorbeeld de Nederlandse politiek, de klimaatcrisis, discriminatie, armoede, oorlog, mensen-rechten, gender ongelijkheid en ga zo maar door. Vaak is de eerste reactie om bij al deze troubles meteen in oplossingen te denken. En een van deze oplossingen is veelal

weggaan, de deur dichttrekken en er niets meer mee te maken willen hebben. Maar is dat echt wat we willen? Hebben we al stilgestaan bij wat we voelen, bij wat er allemaal in ons hoofd afspeelt? Hebben we echt alle mogelijkheden al bekeken? En is er niet een stem in ons die eigenlijk andere dingen zegt?

Niet alles is perfect. Fouten zijn er om van te leren, om dingen nogmaals te proberen en om nieuwe kansen te geven. Jij bent de maker van je eigen leven. Dus hoe zou het zijn om je nog eens kwetsbaar op te stellen en de strijd opnieuw aan te gaan? Want als je bij de trouble blijft dan is dat wat je doet; kwetsbaarheid met strijdlust combineren. Om zo tot beweging te komen en een stapje dichterbij de toekomst.

CAMPAGNES

Samenkomen door samen te maken - MAAK Community

In 2023 heeft wederom een groep van acht ambitieuze jongeren (tussen 16 en 21 jaar) zich bij elkaar gevoegd tot de MAAK community. Zij articuleren met ons de leefwereld en vragen van jonge mensen. Deze groep dient als klankbord voor het programmateam, als content creator voor het festival en als reflectiegroep na afloop. De mindset van het festival wordt door hen nader onderzocht en krijgt betekenis in de (marketing)projecten die zij vormgeven. Middels voorgesprekken met deze jongeren hebben we de mindset: ‘stay with the trouble’, getoetst en om meer context gevraagd. Wat verstaan zij onder deze mindset en hoe zijn zij hier in hun dagelijkse leven mee bezig? Deze gesprekken hebben de basis gelegd voor de marketing van 2023 en hebben ervoor gezorgd dat er

subthema's als authenticiteit, grenzen stellen en hebben, verantwoordelijkheid nemen en hebben, zijn gekomen. Belangrijkste is hierbij dat de stem en de gedachtegang van de jongeren vorm krijgt en een plek krijgt in de uitingen van Jonge Harten. Dit zorgt voor herkenning bij leeftijdgenoten. De MAAK community heeft naast het geven van inzichten ook zelf producten gemaakt, zoals een opiniestuk, podcast, TikTok- en Instagramcontent, een spoken word performance, een rap performance en een stop motion video.

De samenstelling van deze groep is al redelijk divers, al identificeert het grootste deel zich wel als (jonge)vrouw en heeft het merendeel een Nederlandse afkomst. Wel is er een goede mix tussen jongeren uit de stad Groningen en de provincie, komen zij van verschillende scholen, is er verschil in leeftijd en in neurodiversiteit. Allen zijn zij liefhebber van theater al spelen zij niet allemaal zelf. Voor het komende jaar willen we de diversiteit binnen deze groep nog meer vergroten.

Podcast Trouble Talks

Een gekoesterde wens van de MAAK Community was om hun stem te laten horen in een podcast. En daarom zijn er voor Jonge Harten 2023 de eerste drie afleveringen van de allereerste podcast TroubleTalks opgenomen, waarin Lotte, Henrike, Sanne en Femke in gesprek gaan met gasten over de subthema's authenticiteit, verantwoordelijkheid en het bewaken van je grenzen. Deze thema's zijn door de jongeren zelf aangedragen op basis van gesprekken met Jonge Harten over de mindset. De jongeren zijn in deze podcast per aflevering met een maker in gesprek gegaan die op een manier verbonden is met

het festival. Dit om zo de laagdrempeligheid van het festival te vergroten en de verbinding tussen maker en jongere uit te diepen.

Jongerenportretten

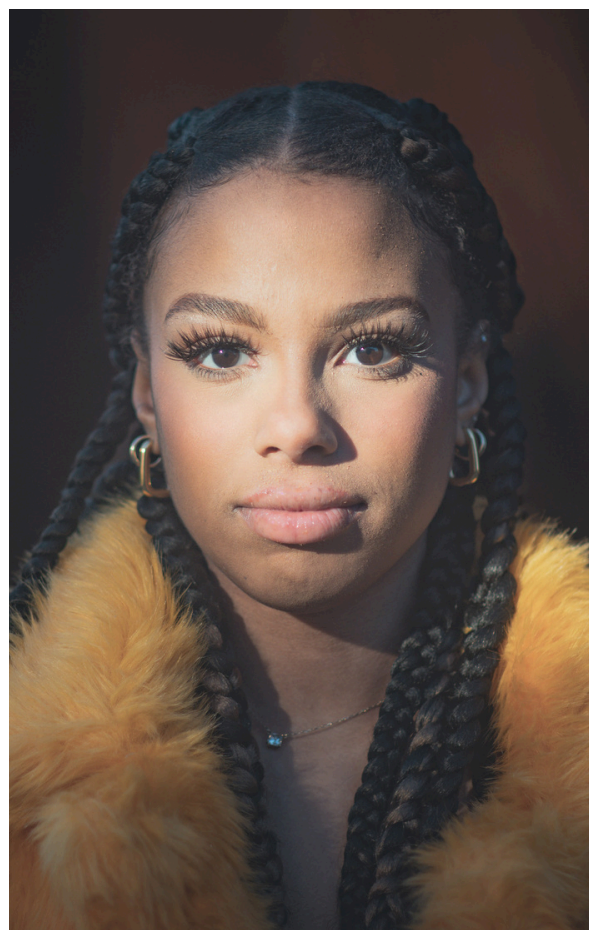
Naast de MAAK community is er ook het verhaal van zes andere jongeren verteld in een online campagne: Troubleshooters. Met deze verhalen willen we een diepere lading aan de mindset 'Stay with the trouble' geven en willen we laten zien dat er ook veel vergelijkbare verhalen in de nabije omgeving van jongeren zijn. Dat er jongeren zijn die al bepaalde moeilijkheden in het leven hebben ervaren en hier positief uit zijn gekomen. Deze jongeren dienen als een rolmodel voor ons bredere publiek.

Deze jongeren zijn gekozen door te kijken naar hun bereik op social media, de omgeving waarin zij wonen, de sociale omgeving waarin zij zich bevinden, hun binding met het festival en de mate waarin deze groep jongeren als geheel een divers beeld laten zien. We zijn ons bewust van onze beeldvormingspositie en willen bijdragen aan een inclusievere culturele sector, wat zich onder andere vertaalt in het laten zien van verschillende gezichten en stemmen in deze campagne.

In de serie Troubleshooters vragen we jongeren naar hun moeilijkheden en hoe ze daarmee omgaan. We staan letterlijk stil bij wat ze meemaken. Maar het is ook een boodschap van hoop: stilstaan betekent geen stilstand, maar is de eerste stap naar vooruitgang. Brecht (22) vertelt over het verlies van haar vader en dat in kwetsbaarheid tegelijkertijd kracht schuilt. Tayrisa (21) vertelt hoe bewust ze is van haar huidskleur en dat we niet over, maar mét elkaar moeten praten.

Lars (19) vertelt hoe hij op jonge leeftijd leukemie kreeg en welke levenslessen hij uit deze periode heeft getrokken. Tara (26) vertelt wat Pfeiffer met haar deed en waarom het belangrijk is om naar jezelf te luisteren. Keith (19), vertelt hoe zijn jeugd hem heeft gevormd en welke rol theater in zijn leven heeft gespeeld. Dajo (22), die vertelt hoe je moet blijven bewegen in het moeras dat het leven heet.

In onderstaand tabel is te zien hoe de posts van deze jongeren interviews het hebben gedaan op social media. Hierbij moet vermeld worden dat naarmate het festival dichterbij kwam deze posts concurreerden met onze posts over het festivalprogramma. Daarnaast kunnen we stellen dat jongeren die al behoorlijk actief zijn in het theaterwereldje het meeste bereik opleveren.

Tayrisa Troubleshooter campagne - Sebastiaan Rodenhuis

	Tayrisa	Bregtje	Lars	Tara	Keith	Dajo	Totaalpost alle jongeren
Bereikte accounts insta	778	616	980	743	1246	624	
Likes insta	56	44	125	70	146	48	
Comments insta	6	3	6	2	12		
Opgeslagen insta	2			2	3		
Bereik Facebook	352	397	518	393	535	415	
Interactie Facebook	4	2	8	2	6	3	
Bereik LinkedIn							395
Interactie LinkedIn							36

SOCIAL MEDIA

Bij de jongerenportretten is het gebruik van social media al even aangestipt. Social media is een van de belangrijkste wegen om contact te maken met onze bezoekers en daarmee de nieuwe generatie. Met deze reden zijn wij dan ook erg actief op meerdere kanalen en communiceren wij sinds 2021 veelal online. De vijf belangrijkste online communicatiekanalen zijn onze website, Instagram, Facebook, LinkedIn en TikTok. De website is de basis van alle communicatie. Deze laat de gehele programmering zien met daarnaast de verdieping van het festival (middels interviews, video's, podcasts en andere achtergrondinformatie). De makerspagina op onze website biedt door het jaar heen transparantie over ons programmeringsbeleid.

Bij alle kanalen is het voor ons van groot belang dat we benaderbaar zijn. Daarom zoeken we vooral de interactie op. We faciliteren het (online) gesprek en zetten daarvoor de kanalen in die passen bij de doelgroep die op dat kanaal aanwezig is. Op alle kanalen kan men makkelijk met ons in contact komen, vragen stellen en reageren. Wij volgen ook actief onze doelgroep van jongeren en jonge makers online. Deze community based manier van social media gebruik zorgt ervoor dat wij snellere connecties maken met jongeren en makers, iets dat wij in de volgende edities willen voortzetten.

Socials @jongehartenfestival in een overzicht
Totalen 2023 (4 sept - 27 november | organische posts)

	Instagram	LinkedIn	Facebook	TikTok
Volgers	+406	+280	+32	+34
Posts	137	12	93	25
Bereik	99.975	3.886	36.624	
gem. per post	730	324	394	
Interacties	8.465	251	697	
gem. per post	62	21	18	
Aantal views				8.713

Instagram groeit het snelst mee in aantal volgers en levert de meeste interactie en bereik per post. Het inzetten van gedeelde posts met andere accounts zorgt voor meer bereik en hopelijk nieuw publiek. Dit jaar is de Reelsfunctie enorm goed benut. Er zijn nog andere functies van Instagram zoals een uitzendkanaal of groepschats, die interessant kunnen zijn voor volgend jaar. Er komen ook regelmatig vragen of tags binnen in de inbox op Instagram. Mensen weten het account zichtbaar te vinden. Om deze redenen blijft Instagram het hoofdkanaal.

Verrassend is dat Facebook nog aardig wat bereik genereert, maar de interactie lager ligt dan op LinkedIn en bereik bijna evenveel is. Terwijl er op Facebook bijna acht keer zoveel content geplaatst is. Hiermee is het duidelijk dat LinkedIn in het komende jaar een meer prominente rol moet spelen in de contentstrategie. Fotoalbums delen op Facebook werkt in tegenstelling tot andere berichten wel goed. Daarom is het interessant om deze functie volgend jaar weer in te zetten. Verder kan het platform gebruikt worden als ondersteuning van de hoofdkanalen. Het bereik is er namelijk nog wel, dus het platform afschaffen is op dit moment nog zonde.

TikTok is in 2023 iets zorgvuldiger ingezet, in verhouding tot 2022. Nog steeds is de content bedacht, gemaakt en geplaatst door de MAAK Community. Echter is dit jaar, anders dan voorgaand jaar, gewerkt met een voorbedacht plan voor tijdens het festival. Daarnaast is er ook content geplaatst die niet door de jongeren is ontwikkeld, maar wel in lijn stond met elkaar. Voor volgend jaar is het fijn om de vormgeving van de content nog strakker op

elkaar af te stemmen (denk aan ondertiteling in JH-font en kleurgebruik). Op die manier past de content nog beter bij de andere platformen.

Naast het organische bereik is er tevens geadverteerd op YouTube, Instagram en Facebook. We kunnen stellen dat dit een effectieve manier is om het programma vanuit Jonge Harten bij een breder publiek uit te zetten. Wel dient er gesteld te worden dat het beter is als de advertentiecampagne minimaal twee maanden voor aanvang van het festival van start kan gaan om er zo optimaal profijt van te hebben.

MERCHANDISE

In 2023 is meer ingezet op de verkoop van merchandise. Door een eigen drukpers aan te schaffen en gebruik te maken van het inkopen van blanco kledingstukken (welke teruggestuurd kunnen worden wanneer ongebruikt) is er duurzamer ingezet op merchandise. Er is nu een goede basis gelegd om te kijken waar jongeren wel of niet op aangaan. Er is 56 keer een merchandise item verkocht. Vanuit hier kunnen we volgend jaar het assortiment aanpassen. Wel moeten we eerder zorgen dat de merchandise gereed is. Daarnaast is het goed om te kijken hoe er bij groepsbezoeken, naast aanschaf van tickets ook de aanschaf van een merchandise item wordt meegenomen in de overeenkomst. Dit is een mooie manier om de doelgroep te voorzien van merchandise en daarmee een grotere ambassadeur te maken, ook wanneer zij hier wellicht zelf niet de financiële middelen voor hebben.

LOOK AND FEEL

Omdat we uitwisseling tussen makers belangrijk vinden binnen Jonge Harten, hebben we dit jaar onze grafisch ontwerper Tim Tijink gevraagd voor het maken van het campagnebeeld. Een grote inspiratie voor Tim is *Saving Beauty* van Byung-Chul Han, waarin gesteld wordt dat design zich vooral richt op perfectionisme en positiviteit, maar dat het ook anders kan. "Design namelijk best wel wat meer schuren", aldus Tim. "Positiviteit vinden mensen al snel mooi, negativiteit laat je nadenken." Vanuit deze gedachte heeft hij het campagnebeeld bij de mindset 'Stay with the trouble' gemaakt. Dat de imperfecties niet altijd verborgen hoeven worden, zie je dan ook terug in het campagnebeeld. Door gebruik te maken van de stijl van graffiti is het net even anders. Los van kaders. "Het is rauw, niet te gelikt. Bovendien is graffiti een kunstvorm die staat voor de jeugd en buiten de lijntjes kleuren."

Naast dit campagnebeeld, heeft Tim ook de huisstijl van Jonge Harten opgefrist. Nieuwe kleuren die frisser en uitdagender zijn en beter passen bij het merk dat Jonge Harten inmiddels is. Daarnaast hebben we de look and feel op de social media kanalen (TikTok in beperkte mate) nog meer aangescherpt zodat dit meer een eenheid is geworden en tevens heeft gezorgd door verankering van was er al is. Op zowel het campagnebeeld als de opgefriste huisstijl is door de doelgroep erg enthousiast gereageerd.

Ruimtelijke vormgeving

De look and feel is doorgetrokken in de ruimtelijke vormgeving. Dit jaar heeft Mieke den Braber de ruimtelijke vormgeving wederom op zich genomen. Ons focuspunt voor de ruimtelijke vormgeving was om het nieuwe Festivalhart een functionele, knusse, welkome ruimte te laten zijn.

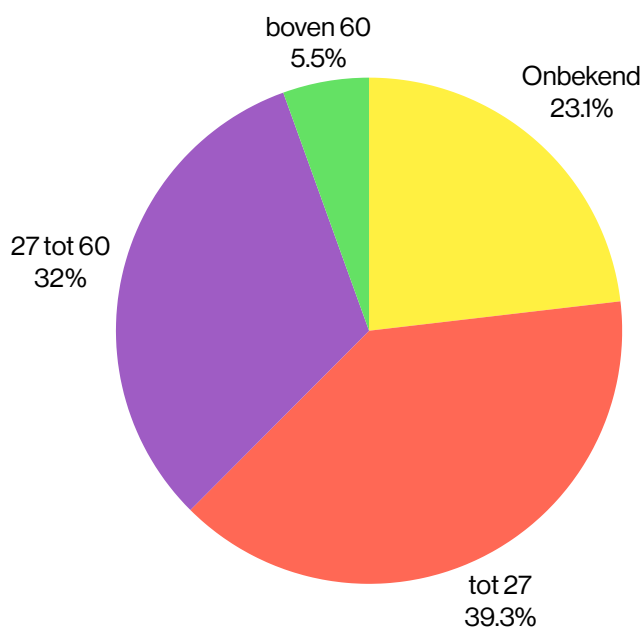
Een plek waar zowel op verschillende manieren podium kon worden gehouden, kon worden geborrelt en gegeten, er voorafgaand aan een voorstelling gewacht kon worden en waar jongeren zich thuis voelen. Dit alles voor een beperkt budget en met het oog om vormgeving te kunnen hergebruiken. Het Festivalhart bevond zich dit jaar midden op de Kunstwerf. Hetgeen als voordeel had dat veel jongeren die al eerder in aanraking zijn geweest met theater deze plek al kennen en we gebruik konden maken van de faciliteiten van de mede Kunstwerfbewoners. Nadeel hiervan was dat het buitenterrein van de Kunstwerf ook nog wel enige vormgeving kan gebruiken, maar hier de middelen niet voor waren. Voor een komende editie is het zaak om te kijken hoe we zowel de binnen- als de buitenkant van het Festivalhart met elkaar kunnen integreren.

Het doel voor de toekomst is om elk jaar nieuwe werken bij te bouwen, om zo gezamenlijk met de al gebouwde werken een duurzame en volledige ruimtelijke vormgeving te creëren. Het is belangrijk om hier een meerjarenplan voor te realiseren zodat deze kosten meegenomen kunnen worden in de begroting.

KASSA EN TICKETS

Nadat twee jaar geleden het fysieke programmaboekje is afgeschaft, is de keuze voor alleen een fysiek blokkenschema behouden gebleven. De informatievoorziening is online wederom goed bevallen en toereikend is gebleken. Ook het aanschaffen van tickets via de QR-codes op de locaties bleek goed te werken. Voor een enkeling die niet in staat was op deze manier kaarten aan te schaffen kon er contact worden gezocht met onze kassamedewerkers.

We willen benaderbaar en toegankelijk zijn voor iedereen tussen de 12-29 jaar. Onze ticketprijzen zijn laag om het ook financieel behapbaar te maken voor jonge mensen. Wel zijn de prijzen dit jaar voor het eerst iets gestegen, vanwege de hoge inflatie en de hogere kosten. Wel is deze prijsstijging zo minimaal mogelijk geweest, in de meeste gevallen is dit neergekomen op een prijsstijging van € 2,50 per ticket. De korting voor mensen onder de 30 jaar is behouden gebleven.

Leeftijdsgroep	Aantal klanten
Onbekend	206
tot 27	350
27 tot 60	285
boven 60	49
Totaal	890

Aantal bezoeken	Aantal klanten
1bezoek	709
2 bezoeken	94
3 bezoeken	32
4 bezoeken	23
5 bezoeken	14
6 bezoeken	8
7 bezoeken	3
8 bezoeken	2
9 bezoeken	3
12 bezoeken	1
14 bezoeken	1
Totaal	890

Er zijn 3362 kaarten gekocht via het ticketingsysteem door 890 unieke kaartkopers. Hiervan zijn minstens 594 jonge kaartkopers daar zij kaarten hebben gekocht voor een jongerenprijs. Dit is een speciale prijs voor jongeren onder de 29 jaar. Tevens zijn er 240 kaarten afgenomen voor een CJP prijs, eveneens een jongerenprijs. 276 kaartafnemers kunnen via de prijsindicatie worden teruggedeneerd naar jongerengroepen. Dat er veel jonge bezoekers zijn wordt bevestigd in het leeftijdstabel, tenminste 350 unieke kaartkopers zijn onder de 27 jaar. Daarnaast hebben unieke 206 kaartkopers hun leeftijd niet ingevuld, en kan hier onze jonge doelgroep ook nog in vertegenwoordigd zijn. Het is voor ons goed om te kijken of er in de aankomende jaren een betere marketingmodule op het kaartverkoop-systeem geïntegreerd kan worden, zodat nog nauwkeuriger kan worden bekeken wat voor kaarten erdoor wie worden gekocht.

Dit jaar was het wederom mogelijk om een stapelkorting te verkrijgen op de voorstellingskaarten van Jonge Harten. Vanaf 2 voorstellingen kreeg je 50% korting op het 2e kaartje (dit goldt alleen voor de jongerenprijs). Deze korting is ten opzichte van vorig jaar verhoogd. Desondanks is hier maar 18 keer gebruik van gemaakt. Helaas is er ondanks dat er dus meer korting is gegeven is, niet veel meer gebruik van gemaakt. In 2021 was er nog 31 keer gebruik van gemaakt. Ons kassasysteem is nu dusdanig ingericht dat we niet goed kunnen zien wat de aankopen per unieke bezoeker zijn. Het kan dus nog zijn dan mensen meerdere keren los kaarten hebben besteld, in plaats van in één keer gebruik te hebben gemaakt van de stapelkorting.

In 2024 moet dus worden gekeken wat er gedaan kan worden om mensen meer voorstellingen te laten bezoeken.

Een andere manier om voordelig voorstellingen te bezoeken was door een FIELD L € 25 of FIELD XL € 45,- ticket. Met een van deze tickets bezocht je een breder programma voor een voordelige prijs. De FIELD masterclasses dienden apart gekocht te worden voor € 10,-. De FIELD talk had op maandag 49 en op dinsdag 26 bezoekers en de FIELD masterclasses hadden bij elkaar 108 bezoekers. De FIELD voorstellingen hadden 108 bezoekers die vanuit een FIELD pakket een ticket hadden gekocht, verdeeld over beide FIELD dagen. Dit is een daling ten opzichte van vorig jaar. Hetgeen te herleiden is aan minder scholen die mee hebben gedaan aan de FIELD route. Hiervoor is het zaak om in een eerder stadium contact op te nemen met deze scholen en de FIELD route mee te nemen in hun curriculum.

Het aantal vrijkaarten dat dit jaar is vergeven is gedaald ten opzichte van vorig jaar. Wel zijn het aantal kaarten voor teamleden, vrijwilligers en gezelschapskaarten gestegen. Hieruit blijkt dat de community die rondom Jonge Harten wordt gebouwd steviger wordt en zij naast speler, medewerker of vrijwilliger ook steeds meer zelf bezoeker zijn van het festival.

PUBLIEKSBEREIK EN PUBLIEKSGROEPEN

Wij verzamelen de gegevens over het aantal bezoekers en bezoeken via ons ticketsysteem. Indien het co-producties betreft of samenwerkingen waarbij de partner de kaarten verkoopt raadplegen wij

hun borderellen. Bij het aantal bezoekers van het educatieprogramma dat niet via ticketing verloopt, wordt uitgegaan van het aantal dat gemeld wordt door docenten van de desbetreffende school en wordt ter plekke geteld door medewerkers van Jonge Harten. Bij contextprogramma dat niet via ticketing verloopt, worden de aantallen door de locatiemanager geteld. Tevens zijn er online bezoeken geweest. Wij hebben hiervoor het bereik meegeteld van de artistieke producten die ook online uiting hebben gekregen. Alle cijfers worden verzameld door de ticketingmedewerker. Voor alle exacte aantallen wordt verwezen naar de jaarrekening.

Het totaal aantal via het ticketingsysteem geboekte kaarten is 3362. Dit is aanzienlijk meer dan in 2019 (2235) en 2021 (1848) en ook nog steeds dan 2022 (3098). Dit aantal is een combinatie van voorstellingsbezoeken en workshops en maakt een bezettingsgraad van 61%. De aantallen van de coproducties en kaarten verkocht via SPOT zijn daarin niet meegenomen. Ook de schoolvoorstellingen komen daar nog bovenop met een 100% bezettingsgraad waardoor de totale bezettingsgraad op ruim 75% komt. De ambitie is een bezettingsgraad van 85%. Daar komen we dicht bij in de buurt. De begrote recette-inkomsten zijn wel behaald en zelfs overstegen. Het totaal aantal bezoekers van voorstellingen is 5643, waarvan er 2281 via een groepsbezoek vanuit scholen kwamen (exclusief vouchers). Tevens zijn er 1069 workshopbezoeken geweest vanuit scholen. Op overige activiteiten in het Festivalhart zijn 2081 mensen afgekomen. Het organische bereik van instagram was 99.975, van facebook 36.624 en LinkedIn 3886. [Zie voor aantallen en cijfers de jaarrekening.]

Publieksonderzoek

Afgelopen jaar is er een nieuwe manier bedacht om informatie vanuit de bezoeker net na een festivalbezoek te vangen. Dit door na de voorstelling posters op te hangen waar mensen via een sticker hun mening kunnen achterlaten en in het Festivalhart bezoekers de ruimte te geven om hun ervaring op te schrijven. Hierbij is door Jonge Harten gevraagd om zowel tips als tops achter te laten. Het is positief om te zien dat er veel meer tops werden achtergelaten als: "Een superfijne open sfeer", "En liefdevol podium voor iedereen", "De veilige ruimte" en "Fijne inclusieve vibe". Tevens werden er echt bruikbare tips achtergelaten als: "Kluisjes", "Kan het programma op de deur", "Meer keuze in eten", "Goedkopere drankjes". We willen gaan kijken hoe we het vangen van deze feedback volgend jaar kunnen verduurzamen en kunnen uitbreiden.

BIJZONDERE PUBLIEKSGROEPEN

Dit jaar hebben we groter ingezet op de mogelijkheid om een toegift te geven aan het goede doel: Stichting Quiet. Bezoekers en ook nietbezoekers konden hiermee een donatie van € 5, € 10 of € 15 doen aan Jonge Harten, waarmee Jonge Harten via de Stichting Quiet kaarten heeft gedoneerd aan personen die daar zelf niet de financiële mogelijkheden toe hebben. Dit jaar is er door 82 verschillende mensen een totaalbedrag gedoneerd van € 495. Er zijn 25 voorstellingskaarten gedoneerd aan stichting Quiet.

Scholieren als vrij publiek

Dit jaar was het tweede jaar dat scholen vouchers konden kopen voor hun leerlingen. De fysieke kassa heeft dit jaar minder op scholen gestaan, omdat deze toch wat te onhandig bleek. Het is goed om voor 2024 te kijken hoe we dit toch kunnen inzetten zonder dat het te veel productionele handelingen omvat. Bij de scholen waar de kassa wel heeft gestaan heeft dit voor een meerwaarde gezorgd qua zichtbaarheid en informatievoorziening. Jongeren kunnen bij deze kassa beter geholpen worden om door het keuze- en aankoopproces te gaan.

Iets dat eveneens veranderd is dit jaar, is dat er een keuzeprogramma voor de vouchers op maat gemaakt werd per school. Zo kunnen de leerlingen van een betreffende school kiezen uit een aantal voorstellingen die door Jonge Harten en de school zijn samengesteld, in plaats van uit het hele vrije programma. Voordeel hiervan is dat de leerlingen echt terechtkomen bij een voorstelling die bij hun leerjaar, niveau of leeftijd past. Dit jaar is de voucher door 128 leerlingen afgenomen, ondanks dat meer leerlingen vanuit hun school de mogelijkheid hadden om deze voucher te besteden. Het is zaak om in de toekomst te kijken hoe ervoor gezorgd kan worden dat meer leerlingen actief gebruik maken van deze voucher. In overleg moet worden gekeken of dit bezoek toch verplicht wordt gesteld, wanneer een school deze vouchers afneemt. Doel van de voucher is om aandacht te creëren voor de overgangsgroep (schoolbezoek naar individueel bezoek 16-20 jaar) en deze groep te ondersteunen in hun keuzeproces en het zelfstandige bezoek aan het theater te vergemakkelijken. We hopen dat deze leerlingen de aankomende jaren zelfstandig voorstellingen en ons festival zullen bezoeken.

Tevens was het dit jaar voor het tweede jaar mogelijk om als reguliere bezoeker een kaartje te kopen voor een schoolvoorstelling. Hier kom je als reguliere bezoeker meekijken met een schoolklas naar een schoolvoorstelling. Hier is 24 keer gebruik van gemaakt, dit is een stijging ten opzichte van vorig jaar toen er 3 keer gebruik van is gemaakt. Dit jaar is gebleken dat deze voorstellingen vooral ook heel fijn zijn voor mensen uit het (educatie) werkveld die niet naar de avondvoorstellingen kunnen. Deze testfase willen we voortzetten en volgend jaar uitbouwen, zodat we langzaam het reguliere en schoolpubliek steeds meer met elkaar mengen. Daarnaast zorgt het ervoor dat het steeds inzichtelijker wordt voor het algehele publiek dat wij ook in veel schoolvoorstellingen voorzien.

The Dating Project - Knelis

FIELD- & STAGE publiek

Voor het FIELD programma is een eigen publieksgroep aangeschreven, namelijk kunstvakstudenten die al in de keten zitten en autodidacte makers. Waar er vorig jaar veel verschillende kunstvakopleidingen bezoeker waren van de FIELD dagen, was dat dit jaar in mindere mate. Het is voor Jonge Harten dus zaak om goed in kaart te brengen op welk moment in het jaar deze opleidingen het beste aangehaakt kunnen worden, zodat het festivalbezoek echt een onderdeel van het curriculum wordt. Grootste afnemer vanuit scholen was het Artez college, een waardevolle partner en iets dat we graag willen voortzetten. Wel is er een kleine stijging te zien in individuele bezoekers, iets dat we aanmoedigen en aankomend jaar willen uitbreiden. Juist het bouwen van een netwerk tussen jongeren die gegroepeerd zijn via een opleiding en andere geïnteresseerden is een grote motivatie voor Jonge Harten voor het organiseren van deze FIELD dagen.

FIELD TALK - Kim Nieborg

Voor de STAGE dag is er vooral contact gezocht met culturele instellingen in en om Groningen waar jongeren al bezig zijn met het beoefenen van een vorm van cultuur: Kunstbende, De Noorderlingen, De Steeg, Rijdende Popschool, Broei, VERS, VRIJDAG, USVA, Garage TDI, ISK en Jeugd Dans Opleiding Fryslân. Grote speler hierin was Jeugd Dans Opleiding Fryslân die met 13 leerlingen de STAGE dag bezocht.

Lessen die we uit deze STAGE dag hebben getrokken is dat jongeren veel makkelijker een workshop doen en een voorstelling gaan kijken (programma vorig jaar), dan dat zij zich opgeven om zelf een voorstelling te maken in één dag (programma van 2023). Dit moet meegenomen worden in het jaarprogramma van groepen jongeren die zich al bezighouden met theater. Deze jongeren moeten al in een eerder stadium worden geworven. Daarnaast was de prijs te hoog € 32,50 voor het feit dat de jongeren zelf moesten spelen en niet ook nog een voorstelling gingen kijken. Ook moeten er in het aankomende jaar (vrij)kaarten voor de achterban in meegenomen worden. Tot slot moet er worden gekeken of er een aantal kaarten beschikbaar gesteld kunnen worden voor jongeren die niet de financiële middelen h stadiu

CREW EN COMMUNITY

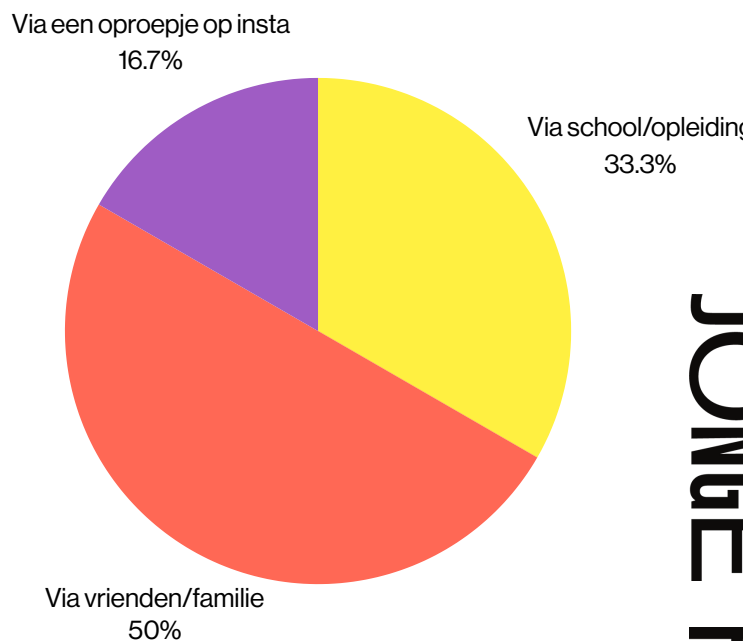
Jonge Harten groeit tijdens de festivaldagen exponentieel als organisatie. Een groot deel daarvan zijn vrijwilligers: crew. Deze jonge mensen zijn intensief bij onze organisatie betrokken en we bouwen zorgvuldig aan een community die tijdens het festival steeds hechter wordt. Ook dit jaar hebben we voor de crew een eigen programma gemaakt waar mentale gezondheid en samenzijn centraal stond. Het programma bestond onder andere uit yogalessen, een quizavond, een Arts and Crafts ochtend met Collectief Raven, en een meet-and-greet met het festivalteam.

Naast de crew coördinator was er dit jaar een stagiaire die hielp bij de werving van de crew en de uitvoering van werkzaamheden tijdens de festivalweek. Een goede aanvulling, zowel praktisch als door de 'connectie' met de doelgroep.

Tijdens de werving hebben we ons gefocust op verjonging en diversiteit, onder andere door nauwere samenwerking met mbo-opleidingen. We hebben een SBB erkenning voor mbo-evenementenorganisatie en zijn een officiële leerplek voor deze opleiding van het Noorderpoort college. Deze editie hebben 83 crewleden zich aangemeld vanuit 14 verschillende nationaliteiten. Van deze 69 crewmembers waren er 28 mbo-stagiaires. Daarnaast hebben zich voor het MAAK community en de verschillende marketing campagnes nog 13 vrijwilligers gemeld. In totaal dus 96. Alle crewmembers hadden een leeftijd tussen de 15 en 32 jaar. Daarmee is vooral verjonging is dit jaar goed gelukt. De opsomming van activiteiten voor de crewmembers met aantallen zijn terug te vinden in de jaarrekening.

Aanmeldingen zijn veelal gedaan via:

- Via school/opleiding
- Via vrienden/familie
- Via Facebook
- Via website van Jonge Harten
- Via Instagram

Community

De crewleden zijn een belangrijk onderdeel van de Jonge Harten community; ze zijn betrokken, willen bijdragen en 'horen er echt bij'.

Naast de crew-werking zijn we in het kader van community dit jaar doorgegaan met Back2Back (samenwerking met De Noorderlingen, De Steeg en NITE). Deze samenwerking heeft dit jaar niet geresulteerd in producten, maar meer in uitwisseling en afstemming.

Onze community ging ook echt leven door de MAAK community die bij ons op kantoor vergaderden en aan het werk waren. Af en toe was ons kantoor daadwerkelijk het jongerenhok, wat we graag (ook) willen zijn.

Tevens ontstaat er een belangrijke community van jong professionals tijdens de STAGE- en FIELDdagen en onder de ROUTEmakers. Zij geven allemaal terug dat het van grote waarde is om een plek te hebben om elkaar op basis van gedeelde interesse en zoektochten te ontmoeten. Een van de complimenten die we kregen van een van de ROUTEmakers is dat het festival werd ervaren als een plek zonder ego, maar wel met hoge kwaliteit.

Femke MAAK Community - Kim Nieborg

Meet & greet - Kim Nieborg

SAMENSTELLING ORGANISATIE EN TEAM

Team

Karlijn Benthem (directeur/programmeur) /
Jojanneke Braam (zakelijk leider) / Lisa
Pebesam (trainee zakelijk leider) / Gregory
Caers (curator) / Tim van der Molen (trainee
programma maker) / Wendy Viel (educatie)
/ Rick Ploeg (productie) / Nelson
(technische productie) / Stèfanie Feijen
(marketing & PR) / Antje van den Hoed
(social media) / Andre van der Meulen
(social advertenties) / Zahra Lfil (Maker
ARENA) / Marliz van Til (creatief producent)
/ Lola Catsburg (crew coordinator) / Floor
(assistent crew coordinator) / Mees
Oosterbaan (ticketing) / Mara Scheffer
(assistent ticketing) / Mieke den Braber
(ruimtelijke vormgeving) / Tim Tijink
(grafische vormgeving) / Arno Hoogma
(website) / Anna Herez (stagiair educatie) /
Djoeke Graswinckel (stagiaire marketing)
/ Kim Nieborg (Stagiaire marketing) / Floor
Broer (stagiair educatie) / Jelke Rijpma
(docententeam) / Gerwin de Vries
(docententeam) / Jente Poeisz
(docententeam) / Tirsia Moorlag (stagiair
productie) / Hanne Staal (begeleider MAAK
Community, locatiemanager) / Niels Meijer
(fotograaf) / Sebastiaan Rodenhuis
(fotograaf) / Drico Ligthart (videograaf) /
Cheigh Mbaye (MAAK community), Henrike
Slagter (MAAK community), Lotte Messer
(MAAK community), Femke (MAAK
community), Sanne de Heer (MAAK
community) / Benjamin Hofstra (MAAK
community) / Marit Nygård (MAAK
community)

Aniek Hoekstra (presentatie social media) /
Maikel van Duinen (presentatie social
media) / Brecht (campagne) / Lars Traas
(Campagne) / Dajo Malfliet (campagne) /
Keith Anakotta (campagne) / Tara Fonk
(campagne) / Tayrisa (campagne) /
(campagne) / Cissy Joan (Masterclass
spoken word) / Stella van Uffen
(locatiemanager) / Marelief de Geud
(locatiemanager) / Simon Klein
(locatiemanager) / Eline Reilman
(locatiemanager) / Juul Huitema
(locatiemanager) / Rianne van Gogh
(locatiemanager) / Jonas Baeke
(Routemaker) / Nina Sontagh en Marjet
Moorman (Routemakers) / Renske van
Oosterhout (Routemaker) / Studenten van
het excellentie Jaar van mbo Theaterschool
Rotterdam (Routemakers) / Studenten van
D'Drive NHL (Routemakers) / Studenten
van KTM Noorderpoort (Routemakers).

Bestuur

Menno Conner / Felix Welsink / Wilbert van
de Kamp / Hielke Westra

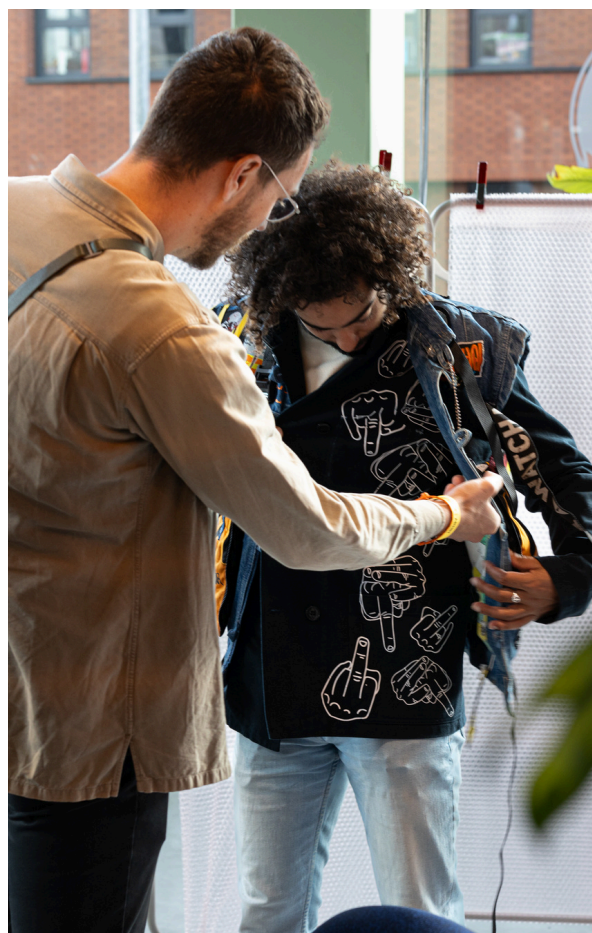
Partners

Fonds Podiumkunsten / Fonds21 /
VSBfonds / Dioraphte / Fonds
Cultuurparticipatie / Prins Bernhard
Cultuurfonds / Gemeente Groningen /
Provincie Groningen / Grand Theatre /
Station Noord / NITE / De Noorderlingen /
De Steeg / Het Houten Huis / SPOT /
Forum / Noorderpoort / VRIJDAG / De
Nieuwe Kerk Groningen / Open Yoga /
Noordstaat / Alfa-college / ISK / Social Hub
Groningen / Marketing Groningen / Elker /

Vrijwilligers

Natalia Videlova / Luna Keirsgierter /
 Alexandra Fezler / Lia Calancea / Mina
 Wafa / Leanne Bruin / Evie Zwijghuizen /
 Loes Kroon / Jessa Feenstra / Iza van den
 Bosch / Moos Ganzevoort-Berger / Ana
 Ruiz- Tarazona / Mathilde Wilbrink / Julia
 Milewska / Sophie Heerema / Lola Vos /
 Leda Spasova / Maria Petkova / Atharva
 Gupta / Sara Granja / Lisa Minnema / Rosie
 Reith / Noëlia Toribio Jimenez / Samantha
 Leeuwerke / Melina Potkamp / Thomas
 Schiphof / Isa Steenhuis / Arvid Sjouken /
 Michael Jamal / Shayron Koenders / Demi
 Fokken / Ellen Hoekstra / Lola Kravtsoff /
 Ingeborg Dijkstra / Jay Zievinger / Daan
 Vijver / Claire Van der Linde / Merle
 Pettinga / Anke Grijpstra / Heleen Gijsberts
 / Ruben Sijtsma / Timon Wijnne / Esmee
 Trumpie / Ramona Ploeg / Marjolein
 Deering / Tristan Nijdam / Ellen Hoekstra

Renske Lolkema / Iris Brink / Zeina
 Hassanein / Heleen Kobus / Vy Nguyen /
 Anna Tompa / Silke de Jong / Pelle Rigter /
 Lilly Nikolova / Madalina Mihutoiu /
 Courtney Tay / George Cherouveim / Ola
 Juchniewicz / Max de Jongh / Zuzanna
 Macała / Berber Stuit / Luca Gonzalez
 Meneses / Bo Niewzwaag / Paulina Ferfet /
 Roos Helbig / Yurkie Alieva / Kalle Aaltonen
 / Aisling Flouch / Lieke Dijkstra / Cynthia
 de Vries / Muammer Yigit / Celina de Jong
 / Sofie Vrints / Sven Van meel / Sander
 Van der Sluis / Eline Reilman / Jolien
 Eijkhout / Berber Stuit / Luca Gonzalez
 Meneses / Bo Niewzwaag / Paulina Ferfet /
 Roos Helbig / Maaike Eringa / Salma lama /
 Max Meijers

Waerable stories - Myron Hamming - Kim Nieborg

Eindfeest STAGE dag - Knelis

FINANCIËN

Jonge Harten wordt structureel gefinancierd en daardoor wordt er waardering en noodzaak uitgesproken voor de combinatie jongeren en kunst. Wij nemen deze waardering en verantwoordelijkheid uiterst serieus en werken op het scherpst van de snede in het maken van keuzes waar dit geld aan uit te geven.

Financieringsmix

Jonge Harten ontvangt structurele subsidies van Fonds Podiumkunsten, gemeente en provincie Groningen. Het festival zoekt ieder jaar naar particuliere fondsen die de missie en ambities van Jonge Harten delen en aanvullend op de structurele subsidies willen meefinancieren.

Toelichting op de financiën

Jonge Harten ontving een structurele bijdrage van Fonds Podiumkunsten, na indexatie van € 152.798 (2022: € 143.476). De bijdrage van de gemeente Groningen is € 107.000 (2022: € 92.500). Hierin is een verhoging verdisconteerd van € 10.700 ter compensatie van extra kosten binnen de transitie naar Fair Pay. Van de Provincie Groningen is de bijdrage € 41.496 incl. accres (2022: € 36.500). Daarnaast heeft Jonge Harten van de gemeente Groningen een huursubsidie van € 9.000 (2022: € 8.276) en een bijdrage uit het energiefonds van € 1.178 mogen ontvangen.

Ieder jaar zoekt het festival aansluiting bij private fondsen of incidentele publieke fondsen. In 2023 hebben veel fondsen hun waardering voor het festival middels een financiële bijdrage uitgesproken.

Voor Fonds 21 draagt Jonge Harten nog altijd nadrukkelijk bij in het realiseren van de beleidsdoelstellingen van het fonds. Dit resulteerde in 2022 in een tweejarige toekenning van een bijdrage van € 50.000 per jaar. Stichting Dioraphte heeft opnieuw financieel bijgedragen aan de realisatie van het festival met een bijdrage van € 20.000. Ook het VSBfonds deed een bijdrage van € 12.000, Fonds Cultuurparticipatie ondersteunde het project *Strafzaken* met € 36.550. Daarnaast ontving Jonge Harten een bijdrage van Fonds Podiumkunsten in het kader van 2P voor de samenwerking met De Dansers van € 15.730 en Strafzaken voor een bedrag van € 34.800. De voorschotten uit de regeling NOW uit de coronaperiode was niet eerder als bate opgenomen, maar in 2023 kon de afrekening op € 2.330 worden vastgesteld.

Resultaat en algemene reserve

Jonge Harten 2023 is afgesloten met een positief resultaat van € 2.067. Met verwerking van de bestemmingsreserves en fondsen komt de algemene reserve op € 91.312 (2022: € 72.055). Het exploitatie-resultaat in 2023 is meegevallen doordat de publieksinkomsten goed waren. Er was begroot op een negatief resultaat en daarmee het aanspreken van een deel van de COVID/werkgelegenheidsreserve onder meer vanwege het aanpassen van de beloningen aan Fair Pay. Er zijn daartegenover ook diverse indexaties en een specifieke bijdrage van de provincie Groningen ontvangen. liquiditeit is goed en de solvabiliteit is prima.

Bestemmingsreserves en fondsen

In de jaarrekening zit een toelichting op de balans waaruit de verdeling van bestemmingsreserves blijkt. Van de COVID-19 bestemmingsreserve hebben we de naam aangevuld met werkgelegenheid, gezien het subsidiedoel dat in de beschikking van Fonds Podiumkunsten stond omschreven. Het saldo van deze bestemmingsreserve is deels aangesproken in 2023 door de aangekondigde stappen op het gebied van Fair Pay in 2023 en 2024. Met de laatste stap van 5% in het calculeren van zzp beloningen naar een opslag van 60% op de cao schalen, zal deze reserve eind 2024 op nul uitkomen. Naast de bestemmingsreserve COVID-19 en werkgelegenheid, hebben we de bestemmingsreserve voor verhuizing en nieuwe inrichting ook deels nog te besteden. Er zijn nog steeds onderhoudswerkzaamheden in ons kantoor in Villa B (Kunstwerf), waardoor we daar wat financiële middelen willen reserveren voor mogelijke kosten die daaruit voortkomen.

Wijzigingen ten opzichte van aanvraag begroting

Aan de kostenkant zijn we goed in control gebleven. Een vergelijking met 2022 gaat niet goed op, omdat in 2022 een extra STAGEdag is georganiseerd vanuit de nasleep van een deels afgelast festival door corona in 2021. Daardoor lijken de kosten voor programmering te zijn gedaald, terwijl daarin ook juist stappen zijn gemaakt in Fair Pay. We zijn wel blij te kunnen constateren dat de publieksinkomsten wel weer hoger zijn dan in 2022.

De stijgende personeelskosten zijn ook een gevolg van extra programmering, maar ook van de indexering en hogere zzp-opslag in de cao. De educatiekosten lijken laag, maar zijn voor een groot deel terug te vinden onder tijdelijk personeel en andere posten (marketing en productie).

Overig

Jonge Harten communiceert zorgvuldig met alle stakeholders zoals subsidiënten, bezoekers en jonge makers en voldoet zeer ruim aan de WNT norm. In een risicoprofiel is door een risico-analyse inzichtelijk gemaakt waar mogelijk risico's en uitdagingen liggen. Aan de hand van dit profiel kan worden geanticipeerd op risico's. Op basis van de toekenning van incidentele fondsen wordt ieder jaar in september een definitieve begroting gemaakt voordat het festival begint.

STAGE dag - Knelis

DE CODES

Binnen Jonge Harten besteden we vanuit een intrinsieke motivatie aandacht aan het toegroeien naar het naar behoren functioneren binnen de verschillende codes. We behandelen de verschillende codes volgens het model in het handboek aangereikt door Fonds Podiumkunsten. We zijn goed op weg en er is ruimte voor verbetering.

Voor alle codes geldt dat wij basiskennis hebben gevonden in de Deep Democracy theorie. Directeur Karlijn Benthem heeft level 1 t/m 4 en de opleiding tot Deep Democracy docent afgerond. Zij zet deze theorie in bij het vormgeven van het festival en bij het leidinggeven en samenstellen van het team. De basis van de theorie is dat er wijsheid zit in de stem van de minderheid. Deze inclusieve gedachte wordt zoveel mogelijk nageleefd op de werkvloer.

CODE DIVERSITEIT EN INCLUSIE

De intentie dat Jonge Harten als organisatie een veilige plek wil zijn waar iedereen zich thuis voelt om zich in een ander perspectief te verplaatsen, is er al een aantal jaren. Omdat we een (deels)flexibel team hebben zijn we scherp op aannamebeleid; dit is wat ons betreft de sleutel tot het meer divers maken van je werkvloer. Het festivalteam is ook dit jaar samengesteld met een grote focus richting (inter)nationaliteit en de verdeling tussen ervaring en jong talent, en gender. De inzet is een organisatie waar je als young professional ook daadwerkelijk wordt begeleid en je je kunt ontwikkelen.

Betreft diversiteit is ons sterke punt altijd al onze programmering; we tonen (cultureel)diverse makers en verhalen. De aanwezigheid van het artistieke teams van Collectief Raven en BonteHond waren daar hele waardevolle voorbeelden van. In marketing dragen we ook zorg voor representatie van de verschillende perspectieven en rolmodellen.

We werken aan de diversiteit binnen ons team (personeel) betreft nationaliteiten, leeftijd en gender. Ook focussen we hier op een mix bij de werving van de crew, door in te zetten we in op internationale studenten, waardoor we een goede mix van cultureel diverse achtergronden in ons midden vinden. Als er nieuwe vacatures zijn, zoeken we nadrukkelijk niet alleen op de geijkte plekken en proberen we in onze functieomschrijving en het taalgebruik duidelijk te zijn in de verwachtingen en hopen daarmee ruimte te bieden voor niet alleen de usual suspects. Binnen het bestuur is op dit moment nog plek voor een nieuw bestuurslid en daar zijn we actief op zoek naar een aanvulling op de bestaande samenstelling. In de keuze voor partners kiezen we bewust voor instellingen die (cultureel) diverse makers ondersteunen. Onze intensieve en inmiddels meerjarige samenwerking met de ISK resulteert in actieve deelname en bezoeken tijdens ons festival. Zij stromen daarna ook door naar talentontwikkeling plekken als De Noorderlingen.

Zowel on- als offline werken we aan representatie door verschillende rolmodellen in te zetten. Offline vertaalt zich dat onder andere in onze openingsavond

die veel verschillende perspectieven op één podium heeft getoond, het docententeam en online in verschillende social media campagnes.

Ten aanzien van inclusie hebben we afgelopen jaar een grote stap gezet met de verplaatsing van het Festivalhart naar een locatie op de begane grond. Ons festival vindt daarnaast nog steeds op en in plekken die zowel een letterlijke maar ook zeker een figuurlijke te hoge drempel hebben. We geven dit in servicemails aan; wanneer wel of niet toegankelijk voor mensen met een fysieke beperking. Dit jaar zijn we gestart met een samenwerking met Joop Oonk, die haar gezelschap Misiconi leidt vanuit een inclusieve manier van samenwerken. Deze samenwerking is inspirerend en gaan we doorzetten de komende jaren.

Financiële toegankelijkheid is bij onze doelgroep ook een aandachtspunt. Vanuit verleden is al geleerd dat een flinke korting bij het aanschaffen van meerdere voorstellingen daadwerkelijk leidt tot meer bezoek. Daarnaast houden we onze kaartprijzen zo laag mogelijk en bieden we een aantal gratis onderdelen aan. Als crewlid heb je ook veel voordelen en kun je als er nog plek is zonder entreeticket naar de voorstelling.

Betreft onze informatieve toegankelijkheid zetten we in op de bovenbouw van middelbare scholen om via de voucherskassa op school met een medewerker van Jonge Harten ons programma inzichtelijk te maken. Dit is erg intensief, maar wij denken heel goed om 'te leren kiezen' in het culturele aanbod van Groningen. We dragen ook bij door georganiseerde bezoeken naar een aantal speellocaties waardoor jongeren daarna

zelf de weg weten (denk aan SPOT en Grand Theatre).

In het kader van sociale toegankelijkheid speelt het openingsfeest een grote rol; dit jaar hebben we een slag geslagen door de samenstelling van openings gasten strategischer te kiezen: jongeren en hun 'opvoeders/verzorgers/onderwijzers/beleidsmakers.

FAIR PRACTICE CODE

We onderschrijven het belang van goede zorg voor werknemers, artiesten en een gezonde culturele sector zoals deze wordt beschreven in de Fair Practice Code. Met een sterk moreel kompas en het verlangen om bij te dragen aan de toekomst vinden we het essentieel om na te denken over de arbeidsomstandigheden binnen onze context. Veel makers die door ons gepresenteerd worden ontvangen (nog) geen (structurele) subsidie. Zij kunnen niet het risico dragen voor een niet uitverkochte zaal. En met het publiek waar we ons op richten zijn uitverkochte zalen niet gegarandeerd. We kiezen er daarom bij voorkeur voor om enkel te werken met uitkoopsommen in plaats van partage of recette-deals. Wel ervaren we soms spanning tussen de stijgende kosten, die door makers worden doorgerekend in de uitkoopsom, en ons programmeringsbudget.

Jonge Harten is een flexibele organisatie die veel verschillende werkverbanden kent (loondienst, zzp'ers, stagiair(e)s en vrijwilligers), waarvan het merendeel op projectbasis in opdracht werkt en dus ook gedeeltelijk vanuit een eigen

verantwoordelijkheid werkt. De organisatie wil deze gezamenlijke verantwoordelijkheid goed bespreken en de afspraken worden vastgelegd in een modelovereenkomst.

Daar waar er sprake is van een arbeidsrelatie met gezagsverhouding, wordt er een dienstverband afgesloten. Salariëring geschiedt conform de cao Theater en Dans, waarbij we de indexeringen en 55% opslag voor zzp'ers hanteren. In de afgelopen en komende jaren streven we ernaar deze elk jaar met 5% te verhogen tot 60% in 2024.

In gesprek met opdrachtnemers stemmen we omvang en verantwoordelijkheid van taken af, met de heldere afspraak om aan te geven wanneer deze in gedrang lijkt te komen om vervolgens te kijken; moeten er dagen bij, taken af of verwachtingen bijgesteld.

We werken ook geregeld met stagiairs die een stagevergoeding volgens de cao ontvangen. De vrijwilligers zijn te verdelen in twee groepen: vrijwilligers met verantwoordelijkheid voor geld die een vrijwilligersvergoeding ontvangen en de vrijwilligers die vergoed worden met gratis voorstellingsbezoek. Voor de vrijwilligers die zich aan ons verbinden is de grootste drijfveer om zich verbonden te voelen met het festival en haar doelgroep.

GOVERNANCE CODE CULTUUR

Jonge Harten is een stichting. De directie heeft de strategische, algemene en dagelijkse leiding van Stichting Jonge Harten in handen. De directie weegt bij beslissingen het belang van de Stichting Jonge Harten en wensen van belanghebbenden en andere betrokkenen af. Jaarlijks heeft het bestuur een 360 graden evaluatie met de directie. Hierin wordt verantwoording afgelegd over het

functioneren van de Stichting Jonge Harten en over het eigen functioneren aan het bestuur.

Externe relaties worden door directie onderhouden en aanvullende financiering gerealiseerd om de artistieke en maatschappelijke impact passend te laten zijn aan de grootte van de organisatie. Op dit moment functioneert het bestuur als een bestuur op afstand wordt er toegewerkt naar een transitie naar een raad van toezicht. Bij de uitvoering van de werkzaamheden worden de regels en wetten in acht genomen die geldend zijn voor deze bestuursvorm. Het bestuur is belast met het besturen van de stichting en is eindverantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen, en voor het naleven van wet- en regelgeving.

“De directie is zich bewust van haar verantwoordelijkheid, maatschappelijke positie en voorbeeldfunctie en zal uit dien hoofde geen handelingen verrichten, noch handelingen nalaten die schade toebrengen aan het belang of de reputatie van de Stichting Jonge Harten.” Dit blijkt uit het directiereglement.

Het vierkoppige bestuur is divers in leeftijd, achtergrond en ervaring. Het bestuur komt 4-5 keer per jaar samen en controleert op onafhankelijke wijze het functioneren van de directie, de rest van de organisatie en het eigen functioneren. De bestuursfuncties zijn onbezoldigd. De werkwijze en verantwoording van Stichting Jonge Harten Festival en het bestuur is afgestemd en gebaseerd op de acht principes van de Governance Code Cultuur. Zo worden jaarlijks een jaarverslag en jaarrekening opgetekend die vervolgens openbaar beschikbaar zijn via de website van de organisatie en is er een schema van aftreding.

De directie en bestuursleden melden een (potentieel) tegenstrijdig belang terstond aan de voorzitter van het bestuur en verschaft alle relevante informatie. Hierover wordt, buiten aanwezigheid van de directie, besloten of er sprake is van een tegenstrijdig belang en hoe daarmee om te gaan.

STAGE dag - Knelis

Rooster toe- en aftreden			
Bestuur	Functie	Aantreden	Aftreden
Menno Conner	Voorzitter	01-04-2017	01-04-2025 (2e periode)
Felix Welsink	Penningmeester	01-03-2021	01-03-2025 (1e periode)
Wilbert van de Kamp	lid	20-11-2018	20-11-2022 (1e periode)
Hielke Westra	lid	01-06-2023	1-6-2027 (1e periode)

CONCLUSIE EN VOORUITBLIK

De editie 2023 was een inhoudelijk sterke en uitdagende editie. Er bij blijven, bij wat er speelt is niet de meest comfortabele positie. Aangaan wat er aan te gaan is. We hebben het onszelf niet makkelijk gemaakt, en daar zijn we trots op. Op ons team, onze makers, onze partners en ons publiek.

De connectie met de mbo- en hbo-academies is dit jaar versterkt en dit levert op dat we dichtbij de nieuwe generatie kunnen werken en ons kunnen laten inspireren.

De nieuwe plek voor ons Festivalhart en de kansen voor programmering op de Kunstwerf heeft ons veel geleerd en biedt voor de toekomst veel potentie voor publiekswerking en speelplekken voor jong talent.

De (herziene) samenwerking met Elker en Alfa-college hebben kennismaking opgeleverd en die relaties gaan we de komende jaren verdiepen zodat kunst en cultuur een betekenisvolle bijdrage levert binnen zorg en onderwijs voor jonge mensen.

Midden in ons festival vielen de landelijke verkiezingen, met de door ons allen gekende uitslag. Er waren vragen en zorgen binnen het team, makers en publiek, die hebben we heel duidelijk gehoord. Wat is de betekenis en bestaansrecht van onze sector binnen het huidige politieke klimaat.

Wij denken dat er alle reden is om door te gaan, te maken, te praten, te verbeelden. Maar we moeten ook om onszelf denken, de (financiële) steun en draagvlak is er nodig om ons werk goed te kunnen doen. Spannende tijden die we samen aan gaan. Als sector en als samenleving. Wij staan klaar om onze bijdrage te blijven leveren.

STAGE dag - Knelis

STRAAT
ART

PERS
BERICHTEN

JONGE
HARTEN

JONGE
HARTEN

WOORD

Festival Jonge Harten in Groningen sluit denderend af na een rare week. Verkiezingsuitslag. De tegenstelling tussen samen en gespleten kon niet groter zijn

Eric Nederkoorn • 26 november 2023, 22:05 • Theater en musical

Peeping Tom: om jongeren te laten zien wat anders alleen ouderen zien. Foto: Maarten van den Abeele

Jonge Harten, festival voor theater en veel meer, is zaterdag afgesloten met een denderende samenkomst in de Stadsschouwburg van Groningen. Na een week die landelijk het tegenovergestelde bracht van waar dit festival voor staat.

De verkiezingsuitslag duidt immers op splijten in plaats van juist 'samen' wat Jonge Harten beoogt. Inclusie, diversiteit en gesubsidieerde cultuur kregen met de PVV een winnaar die dit allemaal maar flauwekul vindt. Zo kreeg het festivalthema *Stay with the trouble* ongewild een extra dimensie. Het was gekozen als rode draad: stap niet zomaar over een probleem heen, denk en praat er stevig over na, om herhaling te kunnen tackelen.

Geëngageerd theater hoeft niet met het vingertje

De verdeling was helder. Festivaldirecteur Karlijn Benthem maakte zich blij over de mooie negen dagen, met alle voorstellingen, muziek, inhoudelijke discussies, de contacten met scholen, de enorme inzet van alles en iedereen, van welke afkomst dan ook. De bezorgde woorden kwamen van Salma, Mame Aida en Wail, die niet langer dreigen te passen in het Nederland voor de witte Nederlanders van woensdag. Salma: „...dat ik me vorige week druk maakte over het feit dat onbekenden mij vragen of ik mijn hoofddoek vrijwillig draag, en vanaf nu niet eens meer weet of de keuze om een hoofddoek te dragen nog mag bestaan in dit land.”

De tendens in het theater is: meer beweging, minder tekst. Is deze tijd niet rijp voor meer teksttheater? Karlijn Benthem is het ermee eens. Dat hoeft niet met het zwaaiende vingertje, bewezen Raf Stekelenburg en Teuntje Post, alweer zo'n goeie ex-Noorderling. *Gaslight, Gatekeep, Girlsboss* gaat over grensoverschrijdend gedrag van een schrijver (hij) die daarover op weinig ethische manier wordt bevraagd door een slecht beluisterde podcastmaker (zij). Flitsend en grappig, en echt zo'n voorstelling waar veel over na te praten valt.

Cringe, lame en slay: de taal van nu

We zagen verder onder meer de nieuwe voorstelling van Younggangsters langskomen, *Don't Wanna Touch*, over het 'enge' van elkaar aanraken, ook een goed napraatonderwerp. De typerende knokscènes van de 'gangsters' deden het goed bij het jonge publiek, want veel dachten dat ze elkaar echt op de smoel beukten ('je hoort die klappen toch?!') Daarnaast maakte de fenomenale dans-/acrobatiektechniek van Phapbi Ngo indruk.

Bovengetekende deed mee aan een van de drie afleveringen van *De Arena* waarin groepen jongeren, flitsend geleid door Zahra Lfil, aan de slag gingen met telkens een ander thema. Deze keer was dat *cringe*, oftewel plaatsvervangende schaamte. Zoals voor wat je moeder uitvreet. Of is *cringe* ook gewone schaamte?

De bijeenkomst legde bloot hoezeer Engels en Nederlands zijn versmolten in de taal van deze leeftijdsgroep. Niets is nog armzalig of zelfs 'pauper', maar *lame*. En juist *slay* als iemand er goed uitziet. Bovenal was het genieten van de openhartigheid. Een onderdeel dat rijp is voor verspreiding naar de middelbare

Ook ouwe koppen tussen de jonge harten

Vrijdag waren de spectaculaire dans/acrobatiek/horror/illusie-voorstelling *Diptych: The missing door* en *The lost room* van het Brusselse Peeping Tom in de

schouwburg een samenspel van Jonge Harten en SPOT. Zelden zoveel ouwe koppen met jonge harten in de zaal gezien. Benthem: „We doen hierin mee om onze doelgroep op het bestaan van voorstellingen als deze te wijzen. En om, zoals bijvoorbeeld met Grand Theatre en onze eigen fantastische Kunstwerf, gebruik te maken van de structuur in de stad.”

Die Kunstwerf bewees, nu als festivalhart, opnieuw zijn kracht. Benthem: „Dit hier is zó goed.”

Jonge Harten Festival in Groningen omarmt de levensvragen op feestelijke wijze. En de Kunstwerf als festivalhart is een voltreffer

Eric Nederkoorn • Gisteren, 20:00 • Cultuur

Eva en Lynn uit Lewenborg tijdens hun openingsact in het festivalhart. Foto: Alwin van Wijngaarden

Een feest van bezinning, dat wil het Jonge Harten Festival zijn. Direct bij de opening voelde je weer: dit is écht een plek waar blijde jonge gezichten samengaan met wat zich in de hoofden afspeelt.

Een hartverwarmende en ontroerende toespraak in de Machinefabriek symboliseerde wat theater kan met een mens kan doen. De 20-jarige Keith van den Belt richtte zich vrijdagavond direct na afloop van de verbluffende performance Alexander Vantournhout tot het publiek. Hij maakte in zijn vrolijk uitgesproken, poëtische tekst helder dat hij een verrekt lastige jeugd heeft gehad. Wat meer liefde had best gemogen. Hij kreeg een donderend applaus. Hij straalde van oor tot oor.

„Onze Keith!”, fluisterde Karin Noeken op de tribune. Rondom haar gingen duimen omhoog. Want Keith werd na al die moeilijke jaren acteur bij De Steeg, waarvan zij de artistiek leider is. Daar kijkt Keith om, maar vooral naar nu, en nog meer vooruit. Een leven ten goede gekeerd.

Beuk niet door je probleem heen

Erna ging het publiek naar, noem het, het hart van het festivalhart, de repetitieruimte van NITE op de Kunstwerf die onherkenbaar feestelijk is aangekleed. De twee 12-jarige zusjes Eva en Lynn die eerder vanuit Lewenborg meededen aan De Wijk De Wereld, het meerjarig cultuurproject waarin Groningse wijkbewoners actief samen optrekken, vertelden en dansten hier een spectaculair verhaal over stiekem in je met je laptop liggen in plaats van slapen. Waarna nog een optreden volgde van Marit Nygård op zang en gitaar, oorspronkelijk uit Meppel, nu biologiestudente en werkzaam bij het USVA Theater. Met haar ‘eenmansorkest’ (zichzelf dus) zit ze in het talentontwikkelingstraject Hit The North.

Marit Nygard bij haar optreden. Foto: Alwin van Wijngaarden

Inspirerende omgeving, nu extra, met dat publiek

Karlijn Benthem, de festivaldirecteur, vertelde ervoor in haar openingstoespraak waar Jonge Harten zich deze keer vooral opricht, in zijn brede programmering van theater, dans, muziek, workshops en *talks*. Los problemen in je leven niet 1-2- 3 op, neem er de tijd voor. *Stay With Your Trouble* is de kreet die we op meer plekken lezen. Niet in de betekenis dat je er in moet blijven hangen, je er alleen niet doorheen beuken.

De nieuwe Kunstwerf aan de zuidkant van het Ebbingekwartier is al gelauwerd als het meest inspirerende nieuwbouwproject van 2022. De diverse theatermakende instellingen zijn elkaars vriend geworden, komen bij elkaar over de vloer, helpen elkaar, en die *vibe* zweeft nu extra rond, met al dat bezoek. Een festivalhart-

De Noorderlingen zoeken 'wéér' naar de zin van alles

Het begon daar, een paar uur voor de helemaal niet zo officiële opening, met De Noorderlingen. De Groningse vooropleiding die al zoveel jonge acteurs en actrices naar de grote toneelopleidingen hielp. heeft in die Kunstwerf een mooie productieruimte die nu even als theaterzaal wordt gebruikt. De productiegroep - het laatste onderdeel van het opleidingstraject - had vrijdag daar de try-out van *Out of focus*, met enige zelfspoor aangekondigd als 'de zoveelste zoektocht naar de zin van het bestaan'.

Die zoektocht begint met tien jonge mensen, staand en zittend rond wat vroeger een kampvuur zou zijn geweest, maar nu een nepvuur met verspringende ledlampjes. Doodstil. Een enkel oogknipperen. Zomaar een minuut of tien. Tot en met wat ongemakkelijk geschuifel op de tribune. In de verte klinkt als elektronische soundscape, ja wat, een bundeling zware koebellen?

Wat is dit?, vragen ze om en om. Tja, dit is het

Dan komt een jongen in beweging. En volgen de anderen, naar buiten een houten frame waaraan de verticale kabels - ingenieus - blijken te dienen als snaren die wel getimed geplukt spanning opwekken. De acteurs lopen, dansen en freaken als individu naar het 'kampvuur', om daar hun levensvraag te stellen. 'Wat is dit?'

Uiteindelijk belanden ze in een samenleving en 'langs-elkaar-heen-leving', waarin de helft elkaar spreekt en de andere op de mobiel zit. 'Dit is het'. Zo'n typisch Noorderlingen-project van aanvoerder Lotte Lohrengel, waarvan je eerst misschien denkt, wat moet ik hier, om er dan diep te worden ingezogen. Mede dankzij aan die weer goeie ploeg.

'Vervlechttingsperformance' van Alexander Vantounhout. Foto: Bart Grietens

Net zo goed voor oud als voor jong

Kort erna volgde dan *Through the Grapevine* van Alexander Vantounhout in de aan de Kunstwerf klevende Machinefabriek. Vantounhout verblufte nog maar een paar maanden geleden tijdens Noorderzon ook in de Kunstwerf met een rondcirkelende performance, waarbij hij vervaarlijk met een lange hamer langs het publiek zwaaide. Nu ging hij op een trapeziumvormige vloer een duet aan met Axel Guérin en verliet het publiek na afloop opnieuw overdonderd de zaal.

In een fysieke uitputtingsslag zochten de twee de grens op van waar je je lichaam nog heel houdt. Onmogelijk balanceren op elkaars lijf, elkaar liggend opvangen na een duik die je in een zwembad al link zou vinden, een uur lang vermoeiing, met als rustpunten (maar niet heus) telkens een soort vervlechttingsperformance, humorvol, waarbij nauwelijks was te onderscheiden van wie welk been, welke arm of zelfs welk hoofd nou was. Mocht deze man nog eens naar Groningen komen: nooit laten vertrekken zonder hem te hebben gezien.

Wat ook maar wil zeggen, Jonge Harten is voor jong, maar net zo goed voor oud.

Jonge Harten is nog tot en met volgende week zaterdag met een gevarieerd festivalprogramma. Zie voor alle informatie jongeharten.nl.

Meeuws stevig opgefriste ‘Drie zussen’ van Anton Tsjechov is een nieuwe klassieker | recensie ★★☆☆☆

Elisabeth Post • Gisteren, 09:10 • Theater en musical

Sterre, Zonne en Luna (vlnr) zijn dol op dansen in de club. Foto: Lucas Kemper

Zonne, Sterre en Luna zijn drie zussen die in het verschrikkelijk saaie Lage Oostvenne wonen. Een gat zonder vertier, zonder club en met louter kleurloze types.

De flamboyante zussen en hun broer Storm willen maar één ding: naar Amsterdam, want daar gebeurt het. Maar het leven is niet één groot feest. Het is een balanceer-act met teleurstellingen en dromen die voortdurend moeten worden bijgesteld.

Anton Tsjechov

Theaterdocent Carlo Scheldwacht van Meeuw Jonge Theatermakers maakte een eigentijdse bewerking van de *Drie zusters* van Anton Tsjechov (1860-1904). De bonte verzameling aan personages van de Russische schrijver bleven. Maar de militairen die van oorsprong in het klassieke drama voorkomen, zijn studenten geworden. En de drie zussen zijn vlotte meiden in glitterkleding en korte rokken die houden van housemuziek.

Maar net als in het originele script, willen de personages maar één ding: zich ontworstelen aan hun alledaagse, uitzichtloze bestaan. En ook al zit het even tegen, later wordt alles beter, houden ze zich steeds voor.

Golddigger

Drama volop in het hedendaagse geschetste decor. Verleiding, jaloezie, een heimelijke liefde en ramspoed wisselen elkaar voortdurend af met tot slot een sterfgeval. Het liegt er allemaal niet om: de drie meiden en hun broer zijn wees en er ontspint zich een verboden liefde tussen Luna en de getrouwde Wessel. De broer blijkt gokverslaafd. Sterre, die altijd droomde van wilde feesten in de clubs in de grote stad, belandt achter de balie. Ze haat haar baan en het alledaagse bestaan. De belezen Storm, die droomde van een baan als wetenschapper aan de universiteit, trouwt met een saai meisje uit het dorp en samen krijgen ze een kind. Hij belandt in de fabriek en blijkt een golddigger aan de haak te hebben geslagen.

Goedmoedige Heinrich

Je weet dat het slot van Tsjechovs *Drie zusters* tragisch afloopt en toch word je er in de *Drie zussen* opnieuw door gegrepen. Tijdens een vechtpartij waarin de

goedmoedige Heinrich en knettergekke Mick (hij daagde zijn vriend uit) strijden om de liefde van Sterre, wordt de man gedood waarmee ze zou trouwen. Eindelijk had ze haar wilde haren afgeschud en was ze bereid zich met Heinrich te settelen. Ze houdt niet van hem, maar beseft dat zijn liefde oprecht en eerlijk is. Dat is haar meer waard dan een gepassioneerde relatie.

De getalenteerde spelers van Meeuw Jonge Theatermakers brengen het gemoderniseerde Russische verhaal vol overtuiging met hier en daar een kostelijke grap. Drama afgewisseld met humor en een zaal die op de juiste momenten lacht? Dan weet je: *Drie zussen* in een stevig opgefrist jasje, is een nieuwe klassieker.

'Drie zussen'

Gebeurtenis *Drie zussen*

Gezelschap Meeuw Jonge Theatermakers

Bewerking Carlo Scheldwacht

Regie Hilde Mulder en Wendy Viel

Gezien Bovenzaal Schouwburg De Harmonie te Leeuwarden, 23/11

Publiek uitverkocht

Nog te zien 24/11 (20.00 u) en 26/11 (15.00 u) in De Harmonie in Leeuwarden en 25/11 tijdens Jonge Harten Festival in Groningen (17.00 u). In 2024: 17/1 De Lawei, Drachten; 23/1 Posthuis Theater, Heerenveen; 31/1 Theater Sneek; 7/2 De Koornbeurs, Franeker

★★★★☆

RECENSIE **DANS****Âmok/Âmok**

Contr (A/O) Vers (E/U) S

LORE BORREMANS DANST EEN COMPROMISLOZE EN ANGSTAANJAGENDE VRIJHEIDSSTRIJD

Luuk Verpaalen
20 november 2023

Gezien op 18 november 2023, Jonge Harten, Prinsentheater, Groningen

De interesse van het Vlaamse muziek- en danstheatergezelschap **Âmok/Âmok**, gevormd door danser en performer Lore Borremans en componist Adam Vincent Clarke, gaat naar eigen zeggen uit naar het verkennen van de rauwe maar tegelijk kwetsbare tegenstellingen van de menselijke natuur. In die zoektocht naar het spanningsveld tussen vrijheid en identiteit zijn ze nietsontziend, zo blijkt uit hun dansperformance *contr (a/o) vers (e/u) s*.

Wat begint als een geordend geheel, met een kwetsbare Borremans in een doorschijnend kanten gewaad te midden van honderden keurig opgestapelde borden en zacht gefluister als geluidsdecor, ontpopt zich tot een slagveld van emoties waarop ze uiteindelijk achterblijft met de scherven van haar bestaan. De zoektocht naar een eigen identiteit is een pijnlijk traject, de vrijheid kent een hoge prijs.

contr (a/o) vers (e/u) s is een alomvattende fysieke voorstelling, in die zin dat Borremans met haar lichaam alle mogelijke emoties uitdrukt die een mens kan overvallen. Voorzichtig zoekend in het begin, met slechts lichte krampachtige bewegingen, staat ze kwetsbaar in het vale licht in een mistige omgeving. Allengs wordt haar motoriek vloeiender. Op handen en voeten sluipt ze naar voren, waarna ze overvallen lijkt door een soort epileptische aanval. Met die permanente dreiging van al die opgestapelde borden waar ze steeds dichterbij komt. Ze zal toch niet...

Dus wel. Eerst manoeuvreert ze er nog behendig tussendoor en durft zelfs op een kleine stapel te gaan zitten. Als ze schoenen heeft aangetrokken en *Crazy He Calls Me* van Billie Holiday klinkt (waarin Holiday zingt dat ze bereid is door het vuur te gaan voor haar geliefde), sluipt ze eerst nog katachtig tussen de stapels, maar even later balanceert ze er bovenop. Met een hels kabaal stort de eerste in. Daarna een tweede, een derde. De vlijmscherpe scherven maken wondjes op haar blote benen.

Maar nog is de hellevaart niet ten einde. De schoenen gaan uit en blootsvoets beweegt ze door het kapotte aardewerk. Eén misstap en het wordt een bloedbad. Met een intens cellostuk als soundtrack danst Borremans een heftige, intieme solo waarbij ze af en toen haar gezicht tracht te verbergen achter een loshangende sleep van haar gewaad. Maar nooit voor lang, want de strijd voor totale vrijheid is nog niet gewonnen. Al die borden leken het symbool voor een keurig geordend, burgerlijk bestaan waarop een wankel evenwicht bewaard moest worden. Nu de eerste horde, bijna haars ondanks, is genomen moet de rest er ook aan geloven. Krachtig tilt ze de grootste stapel op en smijt hem neer.

Het is compromisloos en angstaanjagend. Inderdaad: *contra én versus*. In de radicale benadering van hun onderwerp laten Borremans en Clarke weinig heel van heilige huisjes.

Foto: Niels Knelis

De Noorderlingen
Out Of Focus

JONGEREN BESCHOUWEN HUN LEVEN IN EEN STRAK GECOMPONEERDE MUZIKALE PERFORMANCE

Luuk Verpaalen
21 november 2023

Gezien op 19 november 2023, Jonge Harten, De Kunstwerf, Groningen

Sinds de oplevering in september vorig jaar is de Kunstwerf de nieuwe culturele hotspot van Groningen. Maar liefst negen culturele organisaties hebben onderdak gevonden in het gebouwencomplex dat is opgetrokken achter De Machinefabriek, al jaren het onderkomen van NITE (voormalig Noord Nederlands Toneel) en Club Guy & Roni. Die hebben nu nieuwe burens als het Houten Huis en het Noordpool Orkest. Het laat zich raden dat de lijntjes veel korter zijn en dat de kruisbestuiving over en weer intenser is dan ooit.

Voor Jonge Harten betekent het nieuwe onderkomen dat er nu eindelijk een warm kloppend festivalhart is gekomen, een prachtige ontmoetingsplek waar na afloop van de voorstellingen bezoekers en makers met elkaar in gesprek kunnen. Maar waar ook, tijdens de 'afters', kleine optredens zijn, een open mic beschikbaar is of gedanst kan worden.

Ook Vooropleiding Theater De Noorderlingen heeft er, na jarenlange omzwervingen door heel de stad Groningen, nu eindelijk zijn felbegeerde basis met oefen- en presentatieruimtes gevonden. Hoe belangrijk zo'n eigen plek is laten ze direct zien in de voorstelling die gemaakt is voor Jonge Harten.

De grote repetitieruimte is omgebouwd tot een theatertje waarin het podium gedomineerd wordt door een enorm bouwwerk dat bestaat uit twee driehoekige houten frames waartussen kabels zijn gespannen. Het is een soort megaharp, zal later blijken. Met de kabels als snaren.

In *Out Of Focus* wordt, met een vette ironische knipoog, 'de zoveelste zoektocht naar de betekenis van het leven' ondernomen. Dat is bekend terrein voor artistiek leider Lotte Lohregel, die in haar voorstellingen met de productiegroep altijd graag op zoek mag gaan naar de moeizame strijd van jonge mensen om een plek te veroveren in deze wereld. Waarbij vragen als 'wie ben ik?' en 'hoe verhoud ik me tot de ander?' immer een belangrijke rol spelen.

Dat haar geest aanwezig blijft als ze de regie uit handen geeft, blijkt uit *Out Of Focus*, waarin ex-Noorderlingen Mathijs en Peter van Til en Marius Mensink (bekend onder hun artiestennaam BrotherTil) met tien laatstejaars het leven te lijf gaan met observaties vol twijfel. In de loop van de voorstelling uiten ze beurtelings hun poëtische beschouwingen met zinnen als 'misschien is alles zo vaag als we het zelf maken', 'schreeuwen wij zacht in het kussen van dit leven' en 'er mist betekenis in een mist van betekenis'. Alle bijdragen eindigen met de vraag 'wat is dit?'

Deze citaten zouden de indruk kunnen wekken dat *Out Of Focus* een topzware voorstelling is, maar niets is minder waar. In de eerste plaats is het een strak gecomponeerde muzikale performance, met die megaharp als wonderbaarlijk rijk instrument waaraan geplukt en op geslagen wordt of die met een strijkstok liefdevol wordt behandeld. Soms door één speler, soms door alle tien tegelijk.

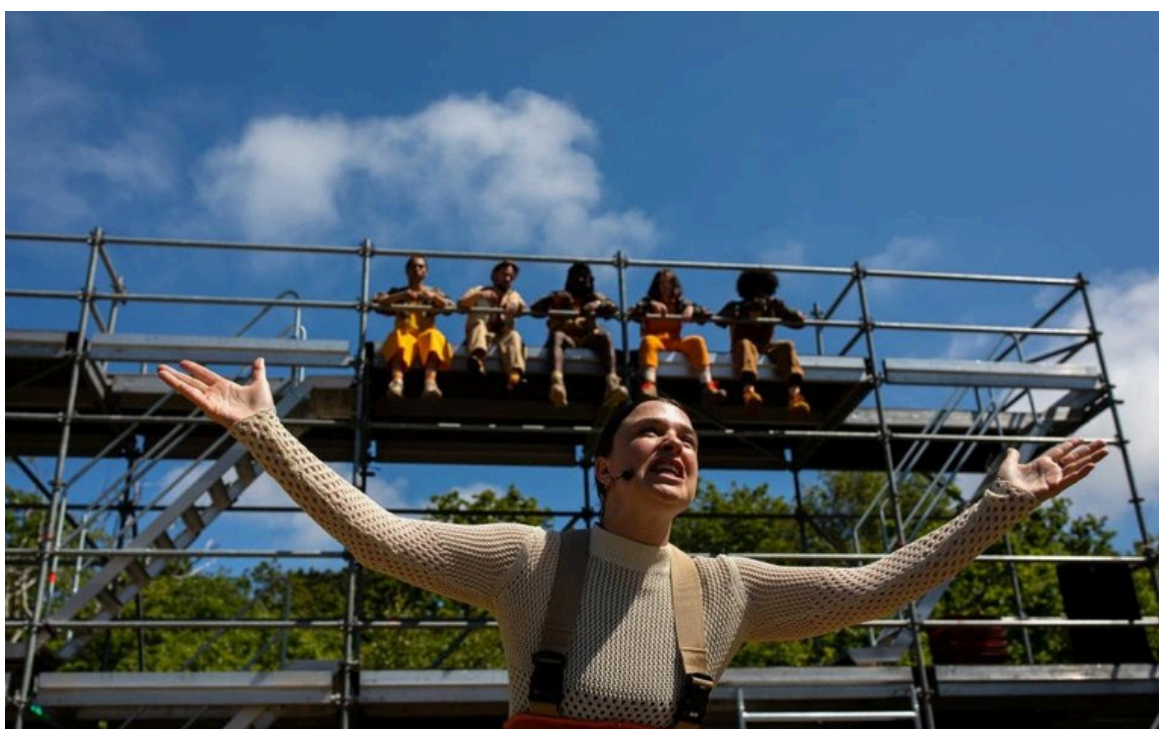
Het is gedurfd (met een openingsscène waarin minutenlang helemaal niets gebeurt) en ontregelend, rijk in zijn beeldtaal waarin fraai met lichteffecten wordt gewerkt en indrukwekkend als bewegingstheater met een strakke choreografie die door de spelers secuur wordt uitgevoerd.

Die ingrediënten maken *Out Of Focus* tot een multimediaal kunststukje dat nooit gemaakt had kunnen worden zonder de eigen basis in de Kunstwerf. Waarmee dat gebouw zijn waarde nu al volop bewijst.

Foto: Boris Stokman

Theaterfestival Jonge Harten neemt Groningen over. Deze voorstellingen moet je zien

Patricia Kolthof • 15 november 2023, 19:03 • [Theater en musical](#)

De voorstelling *Straf* van BonteHond. Foto: Jonge Harten

Jonge Harten, het jaarlijkse theaterfestival waar jongeren de hoofdrol spelen op het podium én in de zaal, is terug. Het 9-daagse festival barst 17 november los met voorstellingen op verschillende Groningse locaties, met de Kunstwerf als Festivalhart.

Wanneer is iemand schuldig? Wie verdient straf? Hoeveel kansen moet je iemand geven? Straf is een van de overkoepelende onderwerpen die naar voren komt tijdens Jonge Harten in Groningen. Zo maakte het theatergezelschap BonteHond de voorstelling *STRAF* over grenzen opzoeken en erover gaan. Een verhaal over en met input van jongeren met een taakstraf (sinds 2021 is BonteHond officieel een taakstraf-locatie).

Dan maar alleen van Chayenne. Deze voorstelling is een van de aanraders van festivaldirecteur Karlijn Benthem. Foto: Jonge Harten

Jeugd laat van zich horen

Tijdens Jonge Harten, dat jaarlijks zo'n 10.000 bezoekers uit de stad en provincie trekt, maken jongeren kennis met theater, performance en dans. Het bijzondere aan het festival is dat theatermakers voor hun input enorm op jongeren leunen. Of dat nu is door ze vooraf te interviewen of door een voorstelling met ze te maken: de jeugd krijgt hoe dan ook een stem.

Stay with the trouble staat in grote zwarte letters op de site van Jonge Harten. Het is het thema, of zoals de organisatie liever zegt *mindset*, van het festival dit jaar. Het betekent zoveel als even stilstaan bij problemen in plaats van direct overgaan tot oplossen. „Durven zien wat het is”, zegt festivaldirecteur Karlijn Benthem.

Van sommige geprogrammeerde evenementen is nog niet duidelijk wat het wordt, omdat ze gedurende het festival worden gemaakt. Zo organiseert Jonge Harten samen met het Alfacollege en Club NEL het cultureel evenement *STRAFZAKEN*. „We weten nog niet hoe dat eruit komt te zien”, zegt Benthem.

Ook bijzonder: op 18 november zijn er maar liefst 4 premières. De Noorderlingen en BrotherTill spelen die dag *Out of Focus*, Âmok/Âmok laat *contr (a / o) vers (e / u) s* zien, Charles Pas staat met *Person Longing for Human* op de bühne en Marthe Koning speelt *What Pessoa taught me*.

Boordevol programma

In totaal zijn er dit jaar 27 verschillende voorstellingen, waarvan sommige meerdere keren te zien zijn tijdens het festival. Daarnaast zijn er voorstellingen op scholen, is er het FIELD programma waarbij jonge makers masterclasses mogen volgen en kunnen netwerken, is er net als vorig jaar een route die leerlingen van verschillende middelbare scholen over de Kunstwerf aan de Bloemsingel lopen om kennis te maken met theater en kunnen bezoekers elke avond 'afteren' (lees dit op z'n Engels): de avond afsluiten met een feestje in het Festivalhart op de Kunstwerf.

Jonge Harten, 17 t/m 25 november, Groningen, diverse locaties. Het Festivalhart is te vinden in de Kunstwerf, Bloemsingel 2-1.

Aanraders volgens festivaldirecteur Karlijn Benthem

***The Dating Project: What is Love?* van Dan Mussett
17, 18, 19 en 20 november om 14.00 uur en 17.00 uur, Forum.**

„Hier gaan mensen letterlijk met elkaar op date”, legt Benthem uit. „Dat zorgt voor een toffe en absurde situatie. We zijn tegenwoordig zo gewend om te daten via onze telefoons en het is heel gek om het in een openbare ruimte te zien.” De makers omschrijven het project als ‘een tijdelijke flashmob van moderne aan het scherm gekluisterde geliefden’.

***Wearable Stories* van Raven
21, 22 en 23 november om 10.00 uur, The Social Hub. *Wearable Stories* is ook te bekijken als atelier van 18 tot en met 24 november tussen 10.00 en 12.00 uur en 18.00 en 20.00 uur.**

Jassen die gemaakt en geschonken zijn door modelabel Bonne Suits waarop de worstelingen en belevingswerelden van jongeren letterlijk te zien zijn aan

de binnen- en buitenkant: dat is *Wearable Stories* van het nieuwe theatergezelschap Raven. Zo'n jas mag het publiek tijdens het festival voor een dag dragen. „Gedragen worden is een van de overkoepelende onderwerpen die boven kwam drijven toen we het over *stay with the trouble* hadden. *Wearable Stories* van theatergezelschap Raven valt daaronder”, zegt

Benthem. De makers hebben contact gezocht met jongeren van onder andere zorginstelling Cordaan in Amsterdam en Elker Jeugdzorg in De Pijp en Oostbaan van Sanderijn Helsen. De studio maakt.

22 november om 20.00 uur, Festivalhart.

„Dit is echt fantastisch om als ouder met je puber te gaan zien”, zegt Benthem. Theatermaker Sanderijn Helsen heeft meer dan 200 pubers gevraagd naar hun toekomstdromen, angsten, wensen en worstelingen. Al die input is verwerkt in de voorstelling waarin de puberfluisteraars een poging doen om een kijkje te geven in een tienerhoofd.

**DE ARENA (*Under pressure, Cringe* en *Why should I care*) van Zahra Lfil en Jonge Harten
19 november om 16.00 uur, 22 november om 17.00 uur en 24 november om 22.00 uur, Festivalhart.**

Stap in DE ARENA en denk hardop mee over onderwerpen met theatermaker Zahra Lfil en andere makers en jongeren uit de programmering van Jonge Harten. DE ARENA staat drie keer op het programma en het format staat vast, maar de onderwerpen verschillen per sessie.

***Dan maar alleen* van Cheyenne Herdigein
21 november 19.00 uur, Festivalhart.**

„Hier ben ik heel trots op”, zegt Benthem. Cheyenne neemt het publiek in haar voorstelling mee in de relatie die ze heeft met muziek. Het is een combinatie van akoestische klanken, zang, ritme, soundscape en spoken word.